سُورَةُ التَّوْبَةِ (مَدَنيّة)

بَرَآءَةٌ مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦٓ إِلَى ٱلَّذِينَ عَٰهَدتُّم مِّنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿١﴾ ئەمە بەری بوونێکی گەورە و گرنگە لەلایەن
خواو پێغەمبەرەکەیەوە بۆ ئەوانەی کە پەیمانتان لەگەڵدا بەستبوون لە هاوەڵگەران (واتە پسان و نەمانی ئەو
پەیمانانەیە کە لەگەڵ هاوەڵگەراندا بەستراوە، چونکە ئەوان دەست پێشخەر بوون لە شکاندنی پەیمانەکەدا).
فَسِيحُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِى ٱللَّهِ وَأَنَّ ٱللَّهَ مُخْزِى ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٢﴾ جا
کەواتە ئەی هاوەڵگەران بۆتان هەیە چوار مانگ بەسەر زەویدا بگەڕێن (تا شوێنێک بۆ نیشتەجێ بوونی
خۆتان دەدۆزنەوە)، بشزانن بەڕاستی ئێوە دەسەوسانکەری خوا نین و لە دەست ئەو دەرناچن، بەڕاستیش
خوای گەورە ڕیسواکەری بێ باوەڕانە. وَأَذَٰنٌ مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦٓ إِلَى ٱلنَّاسِ يَوْمَ ٱلْحَجِّ ٱلْأَكْبَرِ أَنَّ ٱللَّهَ
بَرِىٓءٌ مِّنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ۙ وَرَسُولُهُۥ ۚ فَإِن تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۖ وَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِى
ٱللَّهِ ۗ وَبَشِّرِ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣﴾ ئەمەش بانگەوازو ڕاگەیاندنێکە لەلایەن خواو پێغەمبەرەکەیەوە بۆ
هەموو خەڵکی، لە ڕۆژی حەجی گەورەدا کە :بەڕاستی خواو پێغەمبەرەکەی بەرین لە موشریک و
هاوەڵگەران، جا ئەگەر ئێوە تەوبە بکەن و بگەڕێنەوە لە بێ باوەڕی ئەوە چاکترە بۆتان، خۆ ئەگەر هەر یاخی بن
و پشت هەڵکەن، ئەوە چاک بزانن بەڕاستی ئێوە دەسەوسانکەری خوا نین و لە دەسەڵاتی دەرناچن و مژدە
بدە بەوانەی کە بێ باوەڕ بوون، بەسزایەکی پڕ ئێش و ئازار...!! إِلَّا ٱلَّذِينَ عَٰهَدتُّم مِّنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ
يَنقُصُوكُمْ شَيْـًٔا وَلَمْ يُظَٰهِرُوا۟ عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتِمُّوٓا۟ إِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ إِلَىٰ مُدَّتِهِمْ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُتَّقِينَ
﴿٤﴾ بەڵام ئەو هاوەڵگەرانەی کە پەیمانتان لەگەڵیاندا بەستووە، پاشان پابەندی پەیمانەکە بوون و هیچیان لێ کەم
نەکردووە و یارمەتی کەسیشیان نەداوە دژتان، ئەوە ئێوە پەیمانەکەیان بۆ بەرنە سەرو تەواوی بکەن، تا کاتی
دیاری کراویان، چونکە بەڕاستی خوا پارێزکارانی خۆش دەوێت. فَإِذَا ٱنسَلَخَ ٱلْأَشْهُرُ ٱلْحُرُمُ فَٱقْتُلُوا۟
ٱلْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدتُّمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَٱحْصُرُوهُمْ وَٱقْعُدُوا۟ لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ ۚ فَإِن تَابُوا۟ وَأَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ
وَءَاتَوُا۟ ٱلزَّكَوٰةَ فَخَلُّوا۟ سَبِيلَهُمْ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥﴾ جا کاتێک مانگە حەرامەکان بەسەرچوون (کە بریتیە
لە: ذوالقعدة، ذوالحجة، محرم، رجب) ئەوە هاوەڵگەرانی پەیمان شکێن بکوژن لەهەر کوێ دەستان لێیان گیر
بوو، یاخود بەدیل بیانگرن، سنوور دانێن بۆ چالاکیان، هەروەها کەمین و بۆسەیان لە هەموو شوێنێکی لەباردا
بۆ دانێن، جا ئەگەر (پێش ئەوەی دەستی ئێوەیان بکاتێ) تەوبەیان کردو وازیان هێنا لەو کارەیان و نوێژیان کردو
زەکاتیاندا، ئەوە وازیان لێبهێنن و ڕێیان بۆ چۆڵ بکەن، چونکە بەڕاستی خوا لێخۆشبوو دلۆڤانە (ئەگەر ڕاست

بکەن، خۆ ئەگەر بە ڕاستیشیان نەبێت ئێوە حسابی ڕواڵەت بکەن). وَإِنْ أَحَدٌ مِّنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ٱسْتَجَارَكَ
فَأَجِرْهُ حَتَّىٰ يَسْمَعَ كَلَٰمَ ٱللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُۥ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾ خۆ ئەگەر کەسێک لە
هاوەڵگەران داوای پەنای لێ کردیت (ئەی پێغەمبەر ﷺ ئەی ئیماندار)، ئەوە تۆیش پەنای بدە هەتا گوێی لە
فەرموودەکەی خوا (قورئان) دەبێت، پاشان بیگەیەنە بەو شوێنەی دەیەوێت و (ماڵ و گیان و ژیانی) تیایدا
پارێزراوە، ئەم میهرەبانیە لەبەر ئەوەیە ئەوانە کەسانێکن نازانن (خواناسی چیە). كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ
عَهْدٌ عِندَ ٱللَّهِ وَعِندَ رَسُولِهِۦٓ إِلَّا ٱلَّذِينَ عَٰهَدتُّمْ عِندَ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ ۖ فَمَا ٱسْتَقَٰمُوا۟ لَكُمْ فَٱسْتَقِيمُوا۟
لَهُمْ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُتَّقِينَ ﴿٧﴾ چۆن پەیمان دەبێت بۆ هاوەڵگەران (ئەوانەی کە چەندەها جار پەیمان
دەشکێنن)، لای خواو لای پێغەمبەرەکەی (پەیمان نابێت)؟! جگە لەوانەی کە لە پاڵ مزگەوتی حەرام و
(کەعبەدا) پەیمانتان (لەگەڵیاندا مۆرکرد) هەتا ئەوان پابەند و ڕاست و دروست بن لەسەر پەیمانەکەیان بەرامبەر
ئێوەوە، ئەوە ئێوەش پابەندو ڕاست و ڕەوان بن بۆیان، چونکە بەڕاستی خوا پارێزکارانی خۆش دەوێت. كَيْفَ
وَإِن يَظْهَرُوا۟ عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا۟ فِيكُمْ إِلًّا وَلَا ذِمَّةً ۚ يُرْضُونَكُم بِأَفْوَٰهِهِمْ وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ وَأَكْثَرُهُمْ
فَٰسِقُونَ ﴿٨﴾ چۆن (پابەندی پەیمان دەبن لەگەڵ ئێوەدا، کاری چاک لەوانە ناوەشێتەوە) خۆ ئەگەر لە کاتێکدا
دەستیان بەسەرتاندا بڕوات ئەوە هیچ سنوورێک ناپارێزن، نەخزمایەتی دەفامن، نەپەیمان، بەدەم و زاریان
ڕازیتان دەکەن، دڵەکانیشیان دژو بێزارن لەوەی کە بەدەم دەیڵێن (دژی ڕاگرتنی پەیمانەکانیانن) زۆربەشیان لە
سنوور دەرچوون و پەیمان شکێنن. ٱشْتَرَوْا۟ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدُّوا۟ عَن سَبِيلِهِۦٓ ۚ إِنَّهُمْ سَآءَ مَا
كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾ هاوەڵگەران نرخیان بۆ ئایەتەکانی خوای گەورە دانەناوە) ئەوانە بە ئایەتەکانی خوا پارەو
دەستمایەیەکی کەمی دنیایان کڕی و گۆڕیانەوە (ئایەتەکانی خوایان گۆڕیەوە بەنرخێکی کەم و هەرزان) و ئینجا
پشتیان هەڵکرد لە ڕێگەی خوا، ڕێگری خەڵکیشیان لێ دەکرد، بەڕاستی ئەو (خوا نەناسانە) ناپەسەند بوو ئەو
کارو کردەوەیەی کە دەیانکردو ئەنجامیان دەدا. لَا يَرْقُبُونَ فِى مُؤْمِنٍ إِلًّا وَلَا ذِمَّةً ۚ وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُعْتَدُونَ
﴿١٠﴾ ئەوانە دەربارەی هیچ ئیماندارێک سنووری خزمایەتی و پەیمان ڕەچاو ناکەن و ناپارێزن، هەر ئا ئەوانەشن
دەستدرێژکاران. فَإِن تَابُوا۟ وَأَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَوُا۟ ٱلزَّكَوٰةَ فَإِخْوَٰنُكُمْ فِى ٱلدِّينِ ۗ وَنُفَصِّلُ ٱلْءَايَٰتِ لِقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ ﴿١١﴾ جا ئەگەر تەوبە بکەن و پەشیمانی دەربڕن و نوێژەکانیان ئەنجام بدەن و زەکات لە ماڵ و سامانیان
دەرکەن، ئەوە برای دینی ئێوەن، ئێمەیش ئایەت و فەرمانەکان ڕوون دەکەینەوە بۆ کەسانێک کە دەیزانن. وَإِن

نَّكَثُوٓاْ أَيۡمَٰنَهُم مِّنۢ بَعۡدِ عَهۡدِهِمۡ وَطَعَنُواْ فِي دِينِكُمۡ فَقَٰتِلُوٓاْ أَئِمَّةَ ٱلۡكُفۡرِ إِنَّهُمۡ لَآ أَيۡمَٰنَ لَهُمۡ لَعَلَّهُمۡ
يَنتَهُونَ ﴿١٢﴾ خۆ ئەگەر ئەوانە پەیمانەکانیان بشکێنن لەدوای بەستنی و گاڵتەو تانەوتەشەریان لە ئاین و
بەرنامەکەتان دەدا، ئەوە بجەنگن دژی سەرانی کوفر، بەڕاستی ئەوان هیچ پەیمانێکیان نیە، بۆ ئەوەی کۆڵ بدەن
و واز لە بێ باوەڕی خۆیان بهێنن. أَلَا تُقَٰتِلُونَ قَوۡمٗا نَّكَثُوٓاْ أَيۡمَٰنَهُمۡ وَهَمُّواْ بِإِخۡرَاجِ ٱلرَّسُولِ وَهُم بَدَءُوكُمۡ
أَوَّلَ مَرَّةٍۚ أَتَخۡشَوۡنَهُمۡۚ فَٱللَّهُ أَحَقُّ أَن تَخۡشَوۡهُ إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ ﴿١٣﴾ باشە، ئایا ئێوە ناجەنگن دژی کەسانێک
کە بەڵێن و پەیمانەکانیان هەڵوەشاندوە و هەوڵیشیاندا کە پێغەمبەر دەرکەن لە شاری (مەککە) و هەر ئەوانیش
یەکەمجار دەستیان کرد بە دژایەتیتان، ئایا لەوان دەترسن؟ جا خۆ هەر خوا شایستەیە کە لێی بترسن ئەگەر
ئێوە ئیماندارن. قَٰتِلُوهُمۡ يُعَذِّبۡهُمُ ٱللَّهُ بِأَيۡدِيكُمۡ وَيُخۡزِهِمۡ وَيَنصُرۡكُمۡ عَلَيۡهِمۡ وَيَشۡفِ صُدُورَ قَوۡمٖ
مُّؤۡمِنِينَ ﴿١٤﴾ ئەی ئیمانداران بجەنگن دژی بێ باوەڕان، ئەوە خوایە کە بەدەستی ئێوە سزایان دەدات و
سەرشۆڕو خەجاڵەتیان دەکات و ئێوە بەسەریاندا سەر دەخات سینەی گرۆی ئیماندارانیش گوشادو ئاسوودە
دەکات و دڵ و دەروونیان ساڕێژ دەکات (چونکە کاتی خۆی کافرەکانی مەککە زۆر ئازارو ئەشکەنجەی
ئیماندارانیان دەداو بێ بەزەییانە هەندێکیان لێ شەهید کردن). وَيُذۡهِبۡ غَيۡظَ قُلُوبِهِمۡۗ وَيَتُوبُ ٱللَّهُ عَلَىٰ مَن
يَشَآءُۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٥﴾ هەرچی ئازارو کینەش هەیە لەدڵی ئیمانداراندا لای ببات و نەیهێڵێت، خوای
گەورەش تەوبەو پەشیمانی لەو کەسە وەردەگرێت کە خۆی دەیەوێت و (شایستەیە)، خوای گەورە زاناو
دانایە. أَمۡ حَسِبۡتُمۡ أَن تُتۡرَكُواْ وَلَمَّا يَعۡلَمِ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ جَٰهَدُواْ مِنكُمۡ وَلَمۡ يَتَّخِذُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ وَلَا
رَسُولِهِۦ وَلَا ٱلۡمُؤۡمِنِينَ وَلِيجَةٗۚ وَٱللَّهُ خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ ﴿١٦﴾ ئەی ئیمانداران ئایا پێتان وابوو و واتان دەزانی
هەروا وازتان لێدەهێنرێت (بێ تاقیکردنەوە) لەکاتێکدا هێشتا خوا دەری نەخستووە ئەوانەی جیهادیان کردووەو
تێکۆشاون لە ئێوەو جگەلە خواو پێغەمبەرەکەی و ئیمانداران کەسانی تریان نەکردووە بەجێی متمانەو ڕازو نهێنی
خۆیان، خوایش هەمیشە ئاگادارە بە هەموو ئەو کارو کردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن (بەڵام دەیەوێت هەموو
ڕاستیەکان دەرکەون و بینەروو). مَا كَانَ لِلۡمُشۡرِكِينَ أَن يَعۡمُرُواْ مَسَٰجِدَ ٱللَّهِ شَٰهِدِينَ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِم
بِٱلۡكُفۡرِۚ أُوْلَٰٓئِكَ حَبِطَتۡ أَعۡمَٰلُهُمۡ وَفِي ٱلنَّارِ هُمۡ خَٰلِدُونَ ﴿١٧﴾ شیاو وشایستە نەبووە بۆ موشریک و
هاوەڵگەران کە مزگەوتەکانی خوا ئاوەدان بکەنەوە، لەکاتێکدا خۆیان شایەتن لەسەر خۆیان کە بێ باوەڕن، ئەوانە
هەموو کارو کردەوەکانیان بێ نرخە و پووچەڵ بۆتەوە، ئەوان لەناو ئاگری دۆزەخدا (لە ژیانی کوڵە مەرگیدا)
بەردەوامن. إِنَّمَا يَعۡمُرُ مَسَٰجِدَ ٱللَّهِ مَنۡ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ وَأَقَامَ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَى ٱلزَّكَوٰةَ وَلَمۡ يَخۡشَ

إِلَّا ٱللَّهَۖ فَعَسَىٰٓ أُوْلَـٰٓئِكَ أَن يَكُونُواْ مِنَ ٱلْمُهْتَدِينَ ﴿١٨﴾ ۞ بەڕاستی تەنها ئەو کەسە (بەدڵ و بەگیان)
مزگەوتەکانی خوا ئاوەدان دەکاتەوە (بە خواپەرستی و نوێکردنەوەی) کە باوەڕی پتەوی بەخواو بەرۆژی دوایی
هێناوە و نوێژەکانی بەچاکی ئەنجام داوەو زەکاتیشی (لە ماڵ و سامانی) دەرکردووە و لە کەسیش نەترساوە جگە لە
خوای باڵادەست، جا ئومێدە ئەو جۆرە کەسانە لە ڕیزی ڕێنموویی کراواندا بن. أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ ٱلْحَآجِّ وَعِمَارَةَ
ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ كَمَنْ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْـَٔاخِرِ وَجَـٰهَدَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِۚ لَا يَسْتَوُۥنَ عِندَ ٱللَّهِۗ وَٱللَّهُ لَا
يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّـٰلِمِينَ ﴿١٩﴾ ئایا ئێوە بەڕەواو دروستتان دانا ئاوبەخشین بەحاجیان و ئاوەدان کردنەوەی
مزگەوتی حەرام (کەعبە)، وەک ئەو کەسە وابێت کە باوەڕی پتەوی بەخواو بەرۆژی دوایی هێناوەو تێکۆشاوە
لە پێناوی ڕێبازی خوادا؟ ئەو دوو دەستەیە وەک یەکنین و لەیەک ئاستدا نین لای خوا، خوای گەورەش
هیدایەت و ڕێنموویی قەومی ستەمکار نادات.ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَهَاجَرُواْ وَجَـٰهَدُواْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ بِأَمْوَٰلِهِمْ
وَأَنفُسِهِمْ أَعْظَمُ دَرَجَةً عِندَ ٱللَّهِۚ وَأُوْلَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلْفَآئِزُونَ ﴿٢٠﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کۆچیان کردووە و
جیهادو هەوڵ و کۆششیان ئەنجامداوە لە پێناوی ڕێبازو ڕەزامەندیی خوادا بە ماڵیان و بەگیانیان، پلەپایەو
پاداشتیان لای خوا بێ سنوور و گەورەترە، ئا ئەوانەش کە باسکران هەر ئەوانە سەرفرازو بەختەوەرن...
يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُم بِرَحْمَةٍ مِّنْهُ وَرِضْوَٰنٍ وَجَنَّـٰتٍ لَّهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ ﴿٢١﴾ جا ئەوانە پەروەردگاریان مژدەیان
دەداتێ بە ڕەحمەت و میهرەبانی تایبەتی لە لایەن خۆیەوە، هاوڕێ لەگەڵ ڕەزامەندی و خۆشنوودی و بەهەشت
و باخی بێ شومار، لە کاتێکدا بۆ ئەوان هەیە لەو بەهەشتەدا نازو نیعمەتی نەبڕاوە کە پێشکەشیان دەکرێت.
خَـٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًاۚ إِنَّ ٱللَّهَ عِندَهُۥٓ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٢﴾ لەهەمان کاتدا لەو بەهەشتەدا بۆ هەمیشە و بەردەوام
ژیان دەبەنە سەر، بەڕاستی خوای بەخشندە پاداشتی گەورە و بێ سنووری لەلایە. يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا
تَتَّخِذُوٓاْ ءَابَآءَكُمْ وَإِخْوَٰنَكُمْ أَوْلِيَآءَ إِنِ ٱسْتَحَبُّواْ ٱلْكُفْرَ عَلَى ٱلْإِيمَـٰنِۚ وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ
فَأُوْلَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّـٰلِمُونَ ﴿٢٣﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە، باو و باپیران و براکانتان مەکەنە پشتیوان و
خۆشەویستی خۆتان، ئەگەر ئەوان بێ باوەڕیان خۆش ویست و هەڵیانبژارد بەسەر ئیمان و باوەڕدا، هەرکەس
لە ئێوە پشت بەوان ببەستێت و خۆشی بوێن، ئائەوانە هەر ستەمکارن.قُلْ إِن كَانَ ءَابَآؤُكُمْ وَأَبْنَآؤُكُمْ
وَإِخْوَٰنُكُمْ وَأَزْوَٰجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَٰلٌ ٱقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَـٰرَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَـٰكِنُ
تَرْضَوْنَهَآ أَحَبَّ إِلَيْكُم مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَجِهَادٍ فِى سَبِيلِهِۦ فَتَرَبَّصُواْ حَتَّىٰ يَأْتِىَ ٱللَّهُ بِأَمْرِهِۦۗ وَٱللَّهُ لَا

يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلۡفَٰسِقِينَ ﴿٢٤﴾ ئەی محمد (ﷺ) پێیان بڵێ: ئەگەر باوو باپیرانتان و براکانتان و هاوسەرانتان و
عەشرەت و هۆزتان و ماڵ و سامانێک کە بەدەستتان هێناوە، یاخود بازرگانیەک دەترسن کە شکان و بێ
بازاڕی ڕووی تێبکات و خانووبەرە و کۆشک و تەلارێک کە حەز دەکەن لێتان تێک نەچێت و دڵخۆشن
پێی، لاتان خۆشەویستترو نازدارتر بێت لە خواو پێغەمبەرەکەی و جیهادو تێکۆشان لەپێناو ڕێبازی ئەو زاتەدا،
دە ئەوە چاوەڕوان بن، هەتا خوای گەورە دێت بە فەرمانەکانیەوە و (تۆڵەتان لێ دەسێنێت)، خوای
پەروەردگاریش هیدایەت و ڕێنموویی قەومی یاخی و لە سنوور دەرچوو نادات.لَقَدۡ نَصَرَكُمُ ٱللَّهُ فِي مَوَاطِنَ
كَثِيرَةٖ وَيَوۡمَ حُنَيۡنٍ إِذۡ أَعۡجَبَتۡكُمۡ كَثۡرَتُكُمۡ فَلَمۡ تُغۡنِ عَنكُمۡ شَيۡـٔٗا وَضَاقَتۡ عَلَيۡكُمُ ٱلۡأَرۡضُ بِمَا
رَحُبَتۡ ثُمَّ وَلَّيۡتُم مُّدۡبِرِينَ ﴿٢٥﴾ سوێند بێت بێگومان خوای گەورە لە زۆر شوێندا سەری خستن (بەسەر بێ
باوەڕاندا)، لە ڕۆژی حونەینیش کاتێک کە زۆریی ژمارەی خۆتان سەرسامی کردبوون، جا (بینیتان) ئەو زۆریە
هیچ فریاتان نەکەوت و بێ نیازی نەکردن، زەویش چەندە فراوانە لێتان هاتەوە یەک و تەنگ بووەوە، لەوەودوا
هەموو پشتان هەڵکردو ڕاتانکرد. ثُمَّ أَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ وَعَلَى ٱلۡمُؤۡمِنِينَ وَأَنزَلَ جُنُودٗا لَّمۡ
تَرَوۡهَا وَعَذَّبَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْۚ وَذَٰلِكَ جَزَآءُ ٱلۡكَٰفِرِينَ ﴿٢٦﴾ پاشان خوای گەورە ئارامی و ئاسوودەیی
دابەزاندە سەر پێغەمبەرەکەی و سەر ئیمانداران و سەربازانێکی دابەزان کە نەتاندیووە، سزای ئەوانەشیدا کە بێ
باوەڕان بوون، ئەوەش سزای و پاداشتی بێ باوەڕانە. ثُمَّ يَتُوبُ ٱللَّهُ مِنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَ عَلَىٰ مَن يَشَآءُۗ وَٱللَّهُ
غَفُورٞ رَّحِيمٞ ﴿٢٧﴾ ئینجا دوای ئەوە خوای گەورە لە هەر کەسێک کە بیەوێت و شایستە بێت تەوبە و
پەشیمانی وەردەگرێت، خوا لێخۆشبوو میهرەبانە. يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِنَّمَا ٱلۡمُشۡرِكُونَ نَجَسٞ فَلَا يَقۡرَبُواْ
ٱلۡمَسۡجِدَ ٱلۡحَرَامَ بَعۡدَ عَامِهِمۡ هَٰذَاۚ وَإِنۡ خِفۡتُمۡ عَيۡلَةٗ فَسَوۡفَ يُغۡنِيكُمُ ٱللَّهُ مِن فَضۡلِهِۦٓ إِن شَآءَۚ إِنَّ
ٱللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٞ ﴿٢٨﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە چاک بزانن کە موشریک و هاوەڵگەران ناپوخت و
پیسن، ئیتر لەم ساڵەیان بەدواوە نابێت نزیکی مزگەوتی حەرام (کەعبەی پیرۆز) بکەون، خۆ ئەگەر دەترسن لە
هەژاری و نەداری و بێ بازاڕی ئەوە بزانن کەلە ئایندەدا خوای گەورە لە فەزڵ و بەخشندەیی خۆی
دەوڵەمەندتان دەکات هەر کاتێک بیەوێت (بێگومان سامانی نەوت و کانزاکان بەشێکن لەو مژدەیە) بەڕاستی
خوا زاناو دانایە. قَٰتِلُواْ ٱلَّذِينَ لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَلَا بِٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ
وَلَا يَدِينُونَ دِينَ ٱلۡحَقِّ مِنَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ حَتَّىٰ يُعۡطُواْ ٱلۡجِزۡيَةَ عَن يَدٖ وَهُمۡ صَٰغِرُونَ ﴿٢٩﴾ ئەی
ئیمانداران دژی ئەوانەی کە باوەڕی (ڕاست و دروستیان) بەخواو بەرۆژی قیامەت نیە و ئەو شتانەی خواو

پێغەمبەرەکەی بەحەرامیان داناوە بەحەرامی نازانن و پەیڕەوی دینی حەق نابن، لەوانەی کە کتێبیان پێدراوە لە
(گاورو جوو) بجەنگن، هەتا ئەو کاتەی بەناچاری باج پێشکەش بەدەوڵەتی ئیسلام دەکەن، (لەجیاتی ئەوەی
کە گیان و ماڵ و سامانیان پارێزراوە و بەشداری جەنگ ناکەن). وَقَالَتِ ٱلْيَهُودُ عُزَيْرٌ ٱبْنُ ٱللَّهِ وَقَالَتِ
ٱلنَّصَٰرَى ٱلْمَسِيحُ ٱبْنُ ٱللَّهِۖ ذَٰلِكَ قَوْلُهُم بِأَفْوَٰهِهِمْۖ يُضَٰهِـُٔونَ قَوْلَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِن قَبْلُۚ قَٰتَلَهُمُ ٱللَّهُۖ
أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ ﴿٣٠﴾ جولەکە وتیان :عوزەیر کوڕی خوایە، گاورەکانیش وتیان: مەسیح کوڕی خوایە!! ئا ئەو
بوختانە (نابەجێیانە) قسەی ئەوانە و بەدەم دەیڵێن و لێی تێناگەن (بیرێک ناکەنەوە، تیافکرن) ئەو گوفتارەیان
لاساپی کردنەوەی ئەوانەیە کە پێشتر بێ باوەڕ بوون (لەوەدا کە دەیانوت فریشتەکان کچی خوان)، دەک
بەکوشت چن و خوا لەناویان بەرێت، ئاخر ئەم بوختانە ناڕەوایانە چۆن هەڵدەبەستن. ٱتَّخَذُوٓاْ أَحْبَارَهُمْ
وَرُهْبَٰنَهُمْ أَرْبَابًا مِّن دُونِ ٱللَّهِ وَٱلْمَسِيحَ ٱبْنَ مَرْيَمَ وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعْبُدُوٓاْ إِلَٰهًا وَٰحِدًاۖ لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۚ
سُبْحَٰنَهُۥ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣١﴾ گاورو جوو حاخام و قەشەکانی خۆیان کردۆتە پەروەردگاری خۆیان لە جیاتی
خوا (ملکەچ و فەرمانبەرداریانن، ئەوانیش بەئارەزووی خۆیان شتیان بۆ حەڵاڵ یان حەرام دەکەن) هەروەها
مەسیحی کوڕی مەریەمیش (بەکوڕی خوا دەزانن) لەکاتێکدا کە فەرمانیان پێنەدراوە جگە لە پەرستنی تاکە
خوایەک، بێگومان جگە لەوزاتە خوایەکی تر نیە، پاکی و بێگەردی و ستایش بۆ ئەو زاتەیە، کە (ئەو نەفامانە)
هاوەڵی بۆ بڕیار دەدەن. يُرِيدُونَ أَن يُطْفِـُٔواْ نُورَ ٱللَّهِ بِأَفْوَٰهِهِمْ وَيَأْبَى ٱللَّهُ إِلَّآ أَن يُتِمَّ نُورَهُۥ وَلَوْ كَرِهَ
ٱلْكَٰفِرُونَ ﴿٣٢﴾ ئەوانە بەو بیروباوەڕە پووچانەیانەوە دەیانەوێت نوورو ئاینی خوا بەقاڵەی دەمیان بکوژێننەوە و
خامۆشی بکەن (بەڵام خەیاڵیان خاوە) خوا ناهێڵێت ئاواتیان بێتە دی و هیچ شتێکی تری ناوێت جگە لەوە
نەبێت ئاین و نووری خۆی سەربخات و نووری خۆی تەواو بکات و دەری بخات، هەرچەندە کافرو بێ
باوەڕان پێی سەغڵەت و دڵتەنگ بن. هُوَ ٱلَّذِىٓ أَرْسَلَ رَسُولَهُۥ بِٱلْهُدَىٰ وَدِينِ ٱلْحَقِّ لِيُظْهِرَهُۥ عَلَى ٱلدِّينِ
كُلِّهِۦ وَلَوْ كَرِهَ ٱلْمُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾ ۞ هەر ئەو زاتە بۆیە پێغەمبەرەکەی هاوڕێ لەگەڵ هیدایەت و ڕێنموویی و
ئایینی ڕاست و دروستدا ڕەوانە کردووە تا سەری بخات بەسەر هەموو بەرنامە و ئاینەکانی تردا، هەرچەندە
موشریک و هاوەڵگەران پێی سەغڵەت و دڵتەنگ بن. يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ ٱلْأَحْبَارِ
وَٱلرُّهْبَانِ لَيَأْكُلُونَ أَمْوَٰلَ ٱلنَّاسِ بِٱلْبَٰطِلِ وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِۗ وَٱلَّذِينَ يَكْنِزُونَ ٱلذَّهَبَ
وَٱلْفِضَّةَ وَلَا يُنفِقُونَهَا فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٤﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە، چاک
بزانن کە زۆربەی حاخام و مالومەکانی جوو و قەشەی گاوران، ماڵ و سامانی خەڵکی بەناحەق دەخۆن،

بەرهەڵستی ڕێباز و ئاینی خوا دەکەن، جا ئەوانەی کە ئاڵتون و زیو کۆ دەکەنەوە و قایمی دەکەن و لە پێناوی
ڕێبازی خوادا و بۆ ڕەزامەندی ئەو، نایبەخشن، ئەوە مژدەی سزایەکی پڕ ئێشیان بدەرێ!! يَوۡمَ يُحۡمَىٰ عَلَيۡهَا
فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكۡوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمۡ وَجُنُوبُهُمۡ وَظُهُورُهُمۡۖ هَٰذَا مَا كَنَزۡتُمۡ لِأَنفُسِكُمۡ فَذُوقُواْ مَا كُنتُمۡ
تَكۡنِزُونَ ﴿٣٥﴾ ئەو سزا سەختە لە ڕۆژێکدا دەبێت ئەو پارە و سامانەی کۆیان کردۆتەوە، لە دۆزەخدا سوور
دەکرێتەوە، ناوچاو و لاتەنیشت و پشتیانی پێ داخ دەکرێت، ئینجا پێیان دەوترێت: ئەمە ئەو سامانەیە کە
کۆتان دەکردەوە بۆ خۆتان، دە بچێژن سزای ئەوەی کە بۆ خۆتان کۆدەکردەوە. إِنَّ عِدَّةَ ٱلشُّهُورِ عِندَ ٱللَّهِ ٱثۡنَا
عَشَرَ شَهۡرٗا فِي كِتَٰبِ ٱللَّهِ يَوۡمَ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ مِنۡهَآ أَرۡبَعَةٌ حُرُمٞۚ ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلۡقَيِّمُۚ فَلَا
تَظۡلِمُواْ فِيهِنَّ أَنفُسَكُمۡۚ وَقَٰتِلُواْ ٱلۡمُشۡرِكِينَ كَآفَّةٗ كَمَا يُقَٰتِلُونَكُمۡ كَآفَّةٗۚ وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلۡمُتَّقِينَ
﴿٣٦﴾ بێگومان ژمارەی مانگەکان لای خوا دوانزە مانگە، لەکتێبی خوادا لە (لوح المحفوظ) دا دیاریکراوە، هەر لەو
ڕۆژەوە کە ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە، چوار مانگی بە حەرام داناوە (واتە جەنگ تیایدا نابێت بەرپا
ببێت)، هەر ئەوەیە ئایین و بەرنامەی ڕاست و دروست، کەواتوو لەو مانگانەدا ستەم لە خۆتان مەکەن و
جەنگ بەرپا مەکەن، بەڵکو تەنها دژی موشریکانی (شەڕەنگێز) هەمووتان بجەنگن بە گشتی هەروەکو ئەوان
دژی ئێوە دەجەنگن بەگشتی، ئینجا بشزانن کە خوا یارو یاوەری ئەو کەسانەیە کە لێی دەترسن و پارێزکارن.
إِنَّمَا ٱلنَّسِيٓءُ زِيَادَةٞ فِي ٱلۡكُفۡرِۖ يُضَلُّ بِهِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ يُحِلُّونَهُۥ عَامٗا وَيُحَرِّمُونَهُۥ عَامٗا لِّيُوَاطِـُٔواْ عِدَّةَ
مَا حَرَّمَ ٱللَّهُ فَيُحِلُّواْ مَا حَرَّمَ ٱللَّهُۚ زُيِّنَ لَهُمۡ سُوٓءُ أَعۡمَٰلِهِمۡۗ وَٱللَّهُ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلۡكَٰفِرِينَ ﴿٣٧﴾ بەڕاستی
دواخستن و دەستکاری کردنی ئەو مانگانەی کە جەنگ تیایاندا حەرامە، بۆ کاتێکی تر؛ سەرکەشی و
ڕۆچونێکی زیاترە لە کوفرو خوانەناسیدا، ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون پێی گومڕا دەکرێن،ساڵێک ئەو دەستکاریە
بەحەڵاڵ دادەنێن و ساڵێکیش بەحەرام، بۆ ئەوەی ئەو مانگانە ڕێک بکەون لەگەڵ ژمارەی ئەو مانگانەی کە
خوا حەرامی کردوون، بەم جۆرە ئەوەی خوا حەرامی کردبوو حەڵاڵیان دەکرد، ئەوانە کردارە ناپەسەندەکانی
خۆیان لا جوان کرابوو، خوایش هیدایەت و ڕێنموویی هۆزی بێ باوەڕان ناکات. يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَا
لَكُمۡ إِذَا قِيلَ لَكُمُ ٱنفِرُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ ٱثَّاقَلۡتُمۡ إِلَى ٱلۡأَرۡضِۚ أَرَضِيتُم بِٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا مِنَ ٱلۡأٓخِرَةِۚ فَمَا
مَتَٰعُ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا فِي ٱلۡأٓخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٣٨﴾ ئەی ئەو کەسانەی ئیمان و باوەڕتان هێناوە: ئەوە بۆچی کاتێک
پێتان دەوترێت ڕاپەڕن و ئامادەبن و هێرش بەرن لە پێناوی ئاینی خوادا دژی ئەو خوانەناسانەی کە خۆیان
ئامادە کردووە بۆ کوژاندنەوەی نووری خوا (ئێوە لەشتان دادەهێزرێت و دەلکێن بەزەویداو زەمین گیردەبن

)ئەڵبەتە ئەم بانگەوازە هەرکاتێک لەلایەن سەرکردایەتی حەکیم و داناو بڕوا پێ کراوەوە بڕیار درا، کە هەڵقوڵاوی
ناو کۆمەڵگەی ئیماندارانە و ئەزموونی ساڵەها جیهادو خەباتی ژێر زەمینی هەیە، دەبێت لەلایەن هەموو
ئیماندارانەوە پەیڕەوی بکرێت ئایا ئێوە ڕازین بە ژیانی دنیاو بەگرنگتری دەزانن لە ژیانی نەبڕاوەی قیامەت لە
بەهەشتی بەرین، بێگومان ژیانی دنیا بە بەراورد لەگەڵ ژیانی پڕ لە شادیی قیامەتدا زۆر زۆر کەم تەمەن و کەم
خۆشی یە. إِلَّا تَنفِرُواْ يُعَذِّبۡكُمۡ عَذَابًا أَلِيمٗا وَيَسۡتَبۡدِلۡ قَوۡمًا غَيۡرَكُمۡ وَلَا تَضُرُّوهُ شَيۡـٔٗاۗ وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ
شَيۡءٖ قَدِيرٌ ٣٩ ئەگەر (بۆ جیهاد) ڕانەپەڕن و دەستبەکار نەبن، ئەوە سزایەکی زۆر بەئێشتان دەدات و
کەسانێکی تر دەهێنێتە کایەوە لە ئێوە نەبن، وەنەبێت ئێوە بتوانن هیچ زەرەر و زیانێک بە خوا بگەیەنن،
(بەنەچوونتان بەدەم بانگەوازی خواوە، بەڵکو نافەرمانی و دنیاپەرستی هەر زیان لە خۆتان دەدات)، خوایش
هەمیشە بەسەر هەموو شتێکدا دەسەڵاتدارە. إِلَّا تَنصُرُوهُ فَقَدۡ نَصَرَهُ ٱللَّهُ إِذۡ أَخۡرَجَهُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ ثَانِيَ
ٱثۡنَيۡنِ إِذۡ هُمَا فِي ٱلۡغَارِ إِذۡ يَقُولُ لِصَٰحِبِهِۦ لَا تَحۡزَنۡ إِنَّ ٱللَّهَ مَعَنَاۖ فَأَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ عَلَيۡهِ وَأَيَّدَهُۥ
بِجُنُودٖ لَّمۡ تَرَوۡهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ ٱلسُّفۡلَىٰۗ وَكَلِمَةُ ٱللَّهِ هِيَ ٱلۡعُلۡيَاۗ وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ٤٠
ئەگەر ئێوە پشتگیری پێغەمبەر (ﷺ) نەکەن و یارمەتی نەدەن، ئەوە بەڕاستی خوا پشتگیری کردو سەری
خست، کاتێک ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەریان کرد لە شاری مەککە و یەکێک بوو لەو دوو کەسە کاتێک
هەردووکیان لەناو ئەشکەوتەکەدا بوون کاتێک بێ باوەڕەکان گەشتبوونە دەوروبەری ئەشکەوتەکە ئەبوبەکری
هاوەڵی خەمی لێهات پێغەمبەریش (ﷺ) دڵی دایەوە و پێی وت: خەفەت مەخۆ، دڵنیابە خوامان لەگەڵە، ئەوسا
ئیتر خوا ئاسوودەی و ئارامی خۆی دابەزاندە سەری و پشتگیری و بەهێزی کرد بە سەربازانێک کە ئێوە
نەتاندەبینین و بەرنامەو ئاینی بێ باوەڕانی دانەواند و ڕیسواتری کرد، بەرنامەو ئاینی خوایش هەمیشە بەرزو
بڵندترە، خوایش هەمیشە بالادەست و دانایە. ٱنفِرُواْ خِفَافٗا وَثِقَالٗا وَجَٰهِدُواْ بِأَمۡوَٰلِكُمۡ وَأَنفُسِكُمۡ فِي
سَبِيلِ ٱللَّهِۚ ذَٰلِكُمۡ خَيۡرٞ لَّكُمۡ إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ ٤١ ئەی ئیمانداران هەر کاتێک داواکران بۆ غەزا لەلایەن
سەرکردایەتیەکی متمانە پێکراوەوە): ئێوە بەچەکی سووک و سەنگین و بەسوارە و پیادەتانەوە ڕاپەڕن و ئامادەبن و
جیهاد و تێکۆشان بکەن بەماڵ و سامان و گیانتان لە پێناوی خوادا، ئەوە چاکترە بۆتان ئەگەر ئێوە بزانن و
تێبگەن. لَوۡ كَانَ عَرَضٗا قَرِيبٗا وَسَفَرٗا قَاصِدٗا لَّٱتَّبَعُوكَ وَلَٰكِنۢ بَعُدَتۡ عَلَيۡهِمُ ٱلشُّقَّةُۚ وَسَيَحۡلِفُونَ بِٱللَّهِ
لَوِ ٱسۡتَطَعۡنَا لَخَرَجۡنَا مَعَكُمۡ يُهۡلِكُونَ أَنفُسَهُمۡ وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ إِنَّهُمۡ لَكَٰذِبُونَ ٤٢ ئەگەر (غەزای تەبووک)
دەستکەوتێکی ئاسان و نزیک بوایە، یا سەفەرێکی مامناوەندی بوایە، ئەوە دووڕووەکان شوێنت دەکەوتن،

بەڵام ڕێگەی دوورو پڕ مەینەت بۆ ئەوان زەحمەتە، (جا لەوەودوا دێن) و سوێند بەزاتی خوا دەخۆن و دەڵێن:
ئەگەر بمانتوانیایە ئەوە لەگەڵ ئێوەدا دەردەچووین و دەهاتین بۆ غەزا، ئەوانە بەو ڕەفتارو درۆیانەیان، خۆیان
تیادەبەن، خوایش دەزانێت بەڕاستی ئەوانە درۆزنن. عَفَا ٱللَّهُ عَنكَ لِمَ أَذِنتَ لَهُمۡ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكَ ٱلَّذِينَ
صَدَقُواْ وَتَعۡلَمَ ٱلۡكَـٰذِبِينَ ﴿٤٣﴾ خوا لێت خۆش بێت ئەی پێغەمبەر (ﷺ)! بۆ مۆڵەتت دانێ (نەدەبوایە
مۆڵەتیان بدەیتێ) هەتا بەچاکی بۆت دەربکەویت، کێ ڕاستە و باوەڕ دامەزراوە، کێش درۆزن و دوورووە. لَا
يَسۡتَـٔۡذِنُكَ ٱلَّذِينَ يُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ أَن يُجَٰهِدُواْ بِأَمۡوَٰلِهِمۡ وَأَنفُسِهِمۡۗ وَٱللَّهُ عَلِيمُۢ بِٱلۡمُتَّقِينَ ﴿٤٤﴾
بەڵام ئەوانەی باوەڕیان بەخواو بە ڕۆژی دوایی هەیە مۆڵەتت لێ ناخوازن (خۆ نادزنەوە لە جیهادو لە غەزا)،
چونکە ئامادەن ماڵ و سامان و گیانیان بەخت بکەن لە پێناوی خوادا، خوایش زانایە بە خاوەن تەقوا
پارێزکاران. إِنَّمَا يَسۡتَـٔۡذِنُكَ ٱلَّذِينَ لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ وَٱرۡتَابَتۡ قُلُوبُهُمۡ فَهُمۡ فِي رَيۡبِهِمۡ
يَتَرَدَّدُونَ ﴿٤٥﴾ ۞ بەڵکو بەڕاستی تەنها ئەوانە مۆڵەتت لێ دەخوازن کە باوەڕ بەخواو بە ڕۆژی دوایی ناهێنن،
ئەوانە هەمیشە دوودڵن و دڵە ڕاوکێیانە، بەردەوام لە گومانی خۆیاندا سەرگەردان و وێڵن و دێن و دەڕۆن.وَلَوۡ
أَرَادُواْ ٱلۡخُرُوجَ لَأَعَدُّواْ لَهُۥ عُدَّةٗ وَلَٰكِن كَرِهَ ٱللَّهُ ٱنۢبِعَاثَهُمۡ فَثَبَّطَهُمۡ وَقِيلَ ٱقۡعُدُواْ مَعَ ٱلۡقَٰعِدِينَ ﴿٤٦﴾
ئەگەر ئەو دووڕووانە بیانویستایە دەرچن (بۆ غەزا) ئەوە خۆیان بۆ ئامادە دەکرد، بەڵام خوا چالاکی نواندن و
دەرچوونی ئەوانی نەویست (چونکە دڵ و دەروون نەخۆش بوون)، لەبەر ئەوە سستی کردن و لەشی قورس
کردن پێیان وترا: دانیشن بۆ خۆتان لەگەڵ پیرو مناڵ و پەککەوتەکاندا. لَوۡ خَرَجُواْ فِيكُم مَّا زَادُوكُمۡ إِلَّا
خَبَالٗا وَلَأَوۡضَعُواْ خِلَٰلَكُمۡ يَبۡغُونَكُمُ ٱلۡفِتۡنَةَ وَفِيكُمۡ سَمَّٰعُونَ لَهُمۡۗ وَٱللَّهُ عَلِيمُۢ بِٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٤٧﴾ ئەوانە
ئەگەر دەرچوونایە و لەناوتاندا بوونایە هیچیان بۆ ئێوە زیاد نەدەکرد بێجگە لە سستی نەبێت (لە ئاشووب و
گێرە شێوێنی زیاتریان لە دەست نەدەهات) و دەستیان دەکرد بە چرپ و چاپ لەناوتاندا و دەگەران بۆ
دۆزینەوەی کەلێنێک، بەئاواتی ئاشووب هەڵگیرساندن لە نێوانتاندا، کەسانێکیش هەن لەنێو ئێوەدا، گوێیان بۆ
دەگرن، خوایش چاک ئاگادارە بە کاروکردەوەی ستەمکاران. لَقَدِ ٱبۡتَغَوُاْ ٱلۡفِتۡنَةَ مِن قَبۡلُ وَقَلَّبُواْ لَكَ ٱلۡأُمُورَ
حَتَّىٰ جَآءَ ٱلۡحَقُّ وَظَهَرَ أَمۡرُ ٱللَّهِ وَهُمۡ كَٰرِهُونَ ﴿٤٨﴾ سوێند بە خوا (ئەو دووڕووانە) پێشتریش هەوڵیان داوە
فیتنە و ئاشووب (لە نێوان ئیمانداراندا) بەرپا بکەن و چەندەها فەرمان و نەخشەیان گۆڕی بۆ ئەوەی فێڵت لێ
بکەن و ورەت بڕوخێنن، هەتا خوا کردی حەق هات و سەرکەوت و دینی خوا پایەدار بوو، لەکاتێکدا ئەوان
هەمیشە سەغڵەتن (بە پایەداری ئیسلام). وَمِنۡهُم مَّن يَقُولُ ٱئۡذَن لِّي وَلَا تَفۡتِنِّيٓۚ أَلَا فِي ٱلۡفِتۡنَةِ سَقَطُواْۗ

وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةُۢ بِٱلۡكَٰفِرِينَ ﴿٤٩﴾ لەو دووڕووە بێ چاوو ڕووانە کەسانێک هەن کە دەڵێن: مۆڵەتم بدەو
تووشی گوناهو سەرپێچیم مەکە!! (بەبیانووی ئەوەی لە غەزادا، لەوانەیە تووشی گوناهو هەڵە ببێت!!) لە
حاڵێکدا ئەو جۆرە کەسانە با چاک بزانن کە لە گوناهو تاواندا ڕۆچوون، بێگومان دۆزەخیش گەمارۆی بێ
باوەڕانی داوە و (ڕزگاربوونیان ئەستەمە). إِن تُصِبۡكَ حَسَنَةٞ تَسُؤۡهُمۡۖ وَإِن تُصِبۡكَ مُصِيبَةٞ يَقُولُواْ قَدۡ
أَخَذۡنَآ أَمۡرَنَا مِن قَبۡلُ وَيَتَوَلَّواْ وَّهُمۡ فَرِحُونَ ﴿٥٠﴾ ئەی پێغەمبەر (ﷺ) ئەگەر خێرو چاکەیەکت تووش بێت،
ئەوە ئەوان پێی دڵتەنگ و سەغڵەت دەبن، خۆ ئەگەر بەڵاو ناخۆشیەکت تووش بێت ئەوە دەڵێن: ئێمە پێشتر
دەستی خۆمانمان وەشاند (باشمان کرد نەچووین بۆ جەنگ، پێشبینی ئەمەمان دەکرد)، ئەوسا پشت هەڵدەکەن
لە کاتێکدا ئەوان دڵخۆش و شادمانن...! قُل لَّن يُصِيبَنَآ إِلَّا مَا كَتَبَ ٱللَّهُ لَنَا هُوَ مَوۡلَىٰنَاۚ وَعَلَى ٱللَّهِ
فَلۡيَتَوَكَّلِ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ﴿٥١﴾ ئەی پێغەمبەر (ﷺ) تۆش بڵێ: هەرگیز لەوە زیاترمان بۆ پێش نایەت جگەلەوەی کە
خوا بۆی نوسیووین (هەرچیش بۆمان پێش دێت هەر خێرە بۆمان)، ئەوزاتە هەمیشە یارو پشتیوانمانە، دەبا
ئیمانداران هەر پشت بەو خوایە ببەستن. قُلۡ هَلۡ تَرَبَّصُونَ بِنَآ إِلَّآ إِحۡدَى ٱلۡحُسۡنَيَيۡنِۖ وَنَحۡنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمۡ
أَن يُصِيبَكُمُ ٱللَّهُ بِعَذَابٖ مِّنۡ عِندِهِۦٓ أَوۡ بِأَيۡدِينَاۖ فَتَرَبَّصُوٓاْ إِنَّا مَعَكُم مُّتَرَبِّصُونَ ﴿٥٢﴾ بە دووڕووەکان و
بێ باوەڕان بڵێ: ئایا ئێوە لە یەکێک لەو دوو سەرئەنجامە چاکە زیاتر چاوەڕوانی چیمان بۆ دەکەن، لەکاتێکدا
هەردووکیان چاکن و ئاواتیان بۆ دەخوازین (کە: یان سەرکەوتنە، یان شەهید بوون) ئێمەش هەمیشە چاوەڕێی
ئەوە دەکەین خوای گەورە بەڵاو سزایەکی تایبەتی خۆیتان بەسەردا ببارێنێت، یان بەدەستی ئێمە تووشی
شکستی و نەهامەتی ببن، دە ئیتر ئێوە خۆتان مەڵاس بدەن و چاوەڕێ بن، بەڕاستی ئێمەش لەگەڵتاندا
چاوەڕێین. قُلۡ أَنفِقُواْ طَوۡعًا أَوۡ كَرۡهٗا لَّن يُتَقَبَّلَ مِنكُمۡ إِنَّكُمۡ كُنتُمۡ قَوۡمٗا فَٰسِقِينَ ﴿٥٣﴾ بە دووڕووەکان
(کە دەیانەوێت لە ماڵ بەخشین خۆیان بشارنەوە) بڵێ: هەرچی دەبەخشن بە ڕەزامەندیی یان بەناچاریی هەرگیز
لێتان وەرناگیرێت، چونکە بەڕاستی ئێوە کەسانێکی گوناهبارو باوەڕ دانەمەزراون. وَمَا مَنَعَهُمۡ أَن تُقۡبَلَ مِنۡهُمۡ
نَفَقَٰتُهُمۡ إِلَّآ أَنَّهُمۡ كَفَرُواْ بِٱللَّهِ وَبِرَسُولِهِۦ وَلَا يَأۡتُونَ ٱلصَّلَوٰةَ إِلَّا وَهُمۡ كُسَالَىٰ وَلَا يُنفِقُونَ إِلَّا وَهُمۡ
كَٰرِهُونَ ﴿٥٤﴾ هەر بۆیەش ئەوەی کە دەیبەخشن لێیان وەرناگیرێت، چونکە ئەوانە باوەڕیان بەخواو
بەپێغەمبەرەکەی (ﷺ) نیە و نایەن بۆ نوێژ، مەگەر بەلەش بەباری تەمەڵی نەبێت، ماڵ و سامانیش نابەخشن
مەگەر لەکاتێکدا کە ئەوان نابەدڵ و سەخڵەتن. فَلَا تُعۡجِبۡكَ أَمۡوَٰلُهُمۡ وَلَآ أَوۡلَٰدُهُمۡۚ إِنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ لِيُعَذِّبَهُم
بِهَا فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا وَتَزۡهَقَ أَنفُسُهُمۡ وَهُمۡ كَٰفِرُونَ ﴿٥٥﴾ ئەی پێغەمبەر (ﷺ) ئەی ئیماندار) نەماڵ و سامان

و نە نەوەیان سەرسامت نەکات بەباشیان بزانیت، چونکە بەڕاستی خوا هەر دەیەوێت لە ژیانی دنیادا تووشی
بەڵاو سزایان بکات لە ڕێگەی ماڵ و سامان و نەوەیانەوە و گیانیان دەربێت، لەکاتێکدا کە ئەوان بێ باوەڕن.
وَيَحۡلِفُونَ بِٱللَّهِ إِنَّهُمۡ لَمِنكُمۡ وَمَا هُم مِّنكُمۡ وَلَٰكِنَّهُمۡ قَوۡمٞ يَفۡرَقُونَ ٥٦ ئەوانە سوێندیش بە خوا
دەخۆن کە بەڕاستی لە ئێوەن، (بەڵام درۆ دەکەن) ئەوانە هیچ کاتێک لە ئێوە نین، بەڵکو ئەوانە کەسانێکن کە
لە ترسا خەریکن زیرە بکەن و ترسنۆکن. لَوۡ يَجِدُونَ مَلۡجَـًٔا أَوۡ مَغَٰرَٰتٍ أَوۡ مُدَّخَلٗا لَّوَلَّوۡاْ إِلَيۡهِ وَهُمۡ يَجۡمَحُونَ
٥٧ خۆئەگەر پەنایەک یان چەند ئەشکەوتێک یان ژێر زەمینێکیان دەست بکەوێت ئەوە بەپەلە ڕووی تێدەکەن
و لەکاتێکدا کە ئەوان هیچ شتێک جڵەویان ناگرێت (ئەوەندە لە بەشداربوونی غەزا دەترسن). وَمِنۡهُم مَّن
يَلۡمِزُكَ فِي ٱلصَّدَقَٰتِ فَإِنۡ أُعۡطُواْ مِنۡهَا رَضُواْ وَإِن لَّمۡ يُعۡطَوۡاْ مِنۡهَآ إِذَا هُمۡ يَسۡخَطُونَ ٥٨ هەیانە تانەو
تەشەر لە تۆ دەدات لە دابەشکردنی زەکات و دەستکەوتدا (پڕوپاگەندە دەکات کە گوایە عەدالەت و دادی تێدا
نیە)، جا ئەوانە ئەگەر بەشیان بدرێت ڕازین، ئەگەر بێ بەش بکرێن لێی ئەوە خێرا ئەوان ڕق هەڵدەگرن و
کینە لە سینە دەگرن. وَلَوۡ أَنَّهُمۡ رَضُواْ مَآ ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَقَالُواْ حَسۡبُنَا ٱللَّهُ سَيُؤۡتِينَا ٱللَّهُ مِن
فَضۡلِهِۦ وَرَسُولُهُۥٓ إِنَّآ إِلَى ٱللَّهِ رَٰغِبُونَ ٥٩ ۞ خۆ ئەگەر ئەوانە ڕازی بوونایە بەو بەشەی خوا بە نسیبی
کردوون و پێغەمبەر (ﷺ) پێی بەخشیوون و بەدڵ بیانوتایە :خوامان بەسە (کە لێمان ڕازی بێت)، ئێمە
فەرامۆش ناکات لەئایندەدا هەر پێمان دەبەخشێت لە فەزڵ و زیادە ڕێزی خۆی، پێغەمبەرەکەشی لەوەی
دەستی دەکەوێت پێمان دەبەخشێت، بەڕاستی ئێمە ئاوات و مەبەستمان گەڕانەوەیە بۆ لای خواو بەدەستهێنانی
ڕەزامەندی ئەوە (ئەو کاتە پاداشتی هەردوو جیهانیان بۆ خۆیان مسۆگەر دەکرد) . إِنَّمَا ٱلصَّدَقَٰتُ لِلۡفُقَرَآءِ
وَٱلۡمَسَٰكِينِ وَٱلۡعَٰمِلِينَ عَلَيۡهَا وَٱلۡمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمۡ وَفِي ٱلرِّقَابِ وَٱلۡغَٰرِمِينَ وَفِي سَبِيلِ ٱللَّهِ وَٱبۡنِ ٱلسَّبِيلِۖ
فَرِيضَةٗ مِّنَ ٱللَّهِۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٞ ٦٠ بێگومان زەکات تەنها بۆ هەژارو نەداران و ئەو کەسانەی
کەکارمەندن بەسەریەوە و بەو موسڵمانە نوێیانەی کە هێشتا ئیمان جێگیر نەبووە لەدڵیاندا و بۆ ئازادکردنی کۆیلەکان
و بۆ (یارمەتیدانی) قەرزدارەکان و بۆ گەیاندنی ئاینی خوا (هەر بوارێک کە خزمەت بەبانگەوازی ئیسلام بکات
و ئاینی خوا بەرەو پێش و سەرکەوتن ببات (هەروەها بۆ ئەو ڕێبوارانەش کە پارەیان لێ دەبڕێت و نەدار
دەکەون، (دابەشکردنی زەکات بەو شێوەیە) فەرزە لە لایەن خواوە لەگەردنی ئیمانداراندا، خواش زاناو دانایە (لە
سامان بەخشین و فەرزکردنی زەکاتدا). وَمِنۡهُمُ ٱلَّذِينَ يُؤۡذُونَ ٱلنَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ أُذُنٞۚ قُلۡ أُذُنُ خَيۡرٖ لَّكُمۡ
يُؤۡمِنُ بِٱللَّهِ وَيُؤۡمِنُ لِلۡمُؤۡمِنِينَ وَرَحۡمَةٞ لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُمۡۚ وَٱلَّذِينَ يُؤۡذُونَ رَسُولَ ٱللَّهِ لَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ

﴿٦١﴾ هەندێکی تر (لە دووڕووەکان) ئەوەندە نەفامن، ئازاری دڵی پێغەمبەر (ﷺ) دەدەن، بەوەی کە دەڵێن:
(محمد) گوێ بۆ هەموو کەس دەگرێت، پێیان بڵێ: گوێ بیستی خێرە بۆتان، باوەڕی پتەوی بەخوا هەیە،
باوەڕی (بە ڕاستگۆی) ئیماندارانیش هەیە، ڕەحمەتیشە بۆ ئەوانەتان کە باوەڕیان هێناوە، (بەڵام) ئەوانەی
ئازاری پێغەمبەری خوا دەدەن سزایەکی بەئێش بۆیان ئامادەیە. يَحۡلِفُونَ بِٱللَّهِ لَكُمۡ لِيُرۡضُوكُمۡ وَٱللَّهُ
وَرَسُولُهُۥٓ أَحَقُّ أَن يُرۡضُوهُ إِن كَانُواْ مُؤۡمِنِينَ ﴿٦٢﴾ دووڕووەکان، سوێندتان بە خوا بۆ دەخۆن تا بڕواتان
پێبکەن و ڕازیتان بکەن، لەکاتێکدا کە حەق وایە خواو پێغەمبەرەکەی ڕازی بکەن ئەگەر ئەوانە باوەڕدارن... أَلَمۡ
يَعۡلَمُوٓاْ أَنَّهُۥ مَن يُحَادِدِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَأَنَّ لَهُۥ نَارَ جَهَنَّمَ خَٰلِدٗا فِيهَاۚ ذَٰلِكَ ٱلۡخِزۡيُ ٱلۡعَظِيمُ ﴿٦٣﴾ مەگەر
ئەوانە نازانن ئەو کەسەی کە دژایەتی خواو پێغەمبەرەکەی بکات، ئەوە بە ڕاستی ئاگری دۆزەخ بەشیەتی و
بۆی ئامادەیە هاوڕێ لەگەڵ ژیانی نەبڕاوەشدا، ئا ئەوە ڕیسوایی و خەجاڵەتیەکی زۆر گەورەیە. يَحۡذَرُ
ٱلۡمُنَٰفِقُونَ أَن تُنَزَّلَ عَلَيۡهِمۡ سُورَةٞ تُنَبِّئُهُم بِمَا فِي قُلُوبِهِمۡۚ قُلِ ٱسۡتَهۡزِءُوٓاْ إِنَّ ٱللَّهَ مُخۡرِجٞ مَّا تَحۡذَرُونَ ﴿٦٤﴾
دووڕووەکان دەترسن لەوەی سوورەتێک دابەزێرێتە سەریان، هەواڵیان بداتێ بەوەی لە دڵ و دەروونیاندایە،
پێیان بڵێ: گاڵتە بکەن! بێگومان ئەوەی لێی دەترسن خوا هەر ئاشکرای دەکات (بۆ خۆتان و بۆ خەڵکیش).
وَلَئِن سَأَلۡتَهُمۡ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلۡعَبُۚ قُلۡ أَبِٱللَّهِ وَءَايَٰتِهِۦ وَرَسُولِهِۦ كُنتُمۡ تَسۡتَهۡزِءُونَ ﴿٦٥﴾
کاتێک تۆ ئەی پێغەمبەر (ﷺ) لەگوفتاری نابەجێیان ئاگادار دەبیت و لێیان دەپرسیت (ئەوە خەریکی چین؟!)
ئەوە بێگومان دەڵێن: بەڕاستی ئێمە تەنها دەمەتەقێ و گەمەو گاڵتەمان دەکرد، پێیان بڵێ: ئایا ئێوە بە خواو ئایەت
و فەرمانەکانی و پێغەمبەرەکەی گاڵتەتان دەکرد؟! لَا تَعۡتَذِرُواْ قَدۡ كَفَرۡتُم بَعۡدَ إِيمَٰنِكُمۡۚ إِن نَّعۡفُ عَن
طَآئِفَةٖ مِّنكُمۡ نُعَذِّبۡ طَآئِفَةَۢ بِأَنَّهُمۡ كَانُواْ مُجۡرِمِينَ ﴿٦٦﴾ ئیتر بێ سوودە پاکانە مەکەن، چونکە بەڕاستی ئێوە
بێ باوەڕ بوون دوای ئەوەی لە ڕواڵەتدا باوەڕتان هێنابوو ئەگەر لە دەستەیەکتان خۆش ببین (دوای تەوبەی
ڕاستەقینە) دەستەیەکتان هەر ئازار دەدەین (بەهۆی کاری نابەجێیەوە) چونکە بەڕاستی ئەوان تاوانبارو
تاوانکار بوون. ٱلۡمُنَٰفِقُونَ وَٱلۡمُنَٰفِقَٰتُ بَعۡضُهُم مِّنۢ بَعۡضٖۚ يَأۡمُرُونَ بِٱلۡمُنكَرِ وَيَنۡهَوۡنَ عَنِ ٱلۡمَعۡرُوفِ
وَيَقۡبِضُونَ أَيۡدِيَهُمۡۚ نَسُواْ ٱللَّهَ فَنَسِيَهُمۡۚ إِنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ هُمُ ٱلۡفَٰسِقُونَ ﴿٦٧﴾ دووڕووەکان لە پیاوان و لە ژنان
سەر بەیەکترن و وەک یەکن لەم ڕەفتارانەدا: فەرمان بەگوناهو خراپە و تاوان دەدەن و قەدەغەی خێرو چاکە
دەکەن و دەستیان دەنوقێنن (ماڵ و سامان بەشی کەس نادەن)، ئەوانە خوایان فەرامۆش کردووە، خوایش
ئەوانی پشت گوێ خستووە، بەڕاستی دووڕووەکان هەرخۆیان یاخی و لە ئایین دەرچوون. وَعَدَ ٱللَّهُ

ٱلْمُنَٰفِقِينَ وَٱلْمُنَٰفِقَٰتِ وَٱلْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَاۚ هِيَ حَسْبُهُمْۚ وَلَعَنَهُمُ ٱللَّهُۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ
﴿٦٨﴾ خوا (هەڕەشەی کردوە و) بەڵێنی ئاگری دۆزەخی بە دووڕووەکان لە پیاوان و ژنان و بەبێ باوەڕانیش داوە،
کە بەردەوام و نەمرن تیایدا، ئەو دۆزەخەیان بەسە و کاڵا بەقەد باڵایەو خوا نەفرەتی لێکردوون و سزای
بەردەوامیش بەشیانە و بۆیان ئامادەیە. كَٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ كَانُوٓاْ أَشَدَّ مِنكُمْ قُوَّةً وَأَكْثَرَ أَمْوَٰلًا وَأَوْلَٰدًا
فَٱسْتَمْتَعُواْ بِخَلَٰقِهِمْ فَٱسْتَمْتَعْتُم بِخَلَٰقِكُمْ كَمَا ٱسْتَمْتَعَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُم بِخَلَٰقِهِمْ وَخُضْتُمْ كَٱلَّذِي
خَاضُوٓاْۚ أُوْلَٰٓئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَٰلُهُمْ فِي ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِۖ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْخَٰسِرُونَ ﴿٦٩﴾ ئێوەش ئەی بێ
باوەڕان وەک ئەو بێ باوەڕانەن لە پێش ئێوەدا بوون، کە ئەوان لە ئێوە بەهێزتر بوون و ماڵ و منداڵیشیان لە
ئێوە زیاتر بوو، ئینجا ماوەیەک بەو بەشەی کە هەیانبوو ڕایانبوارد، ئێوەش ماوەیەک ڕاتانبوارد بە بەشەکەی
خۆتان، هەروەک چۆن ئەوانەی پێش ئێوە ڕایانبوارد بە بەشەکانی خۆیان!! ئێوەش ڕۆچوون لە ئارەزووبازیدا
وەک چۆن ئەوان ڕۆچوون لە ئارەزووبازیدا، ئا ئەوانە هەموو کارو کردەوەیەکیان پووچەڵ بۆتەوە و بەکەڵکیان
نەهات لە دنیاوقیامەتدا ئا ئەوانە هەر خۆیان ڕەنج بەخەسارن. أَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَأُ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ
وَثَمُودَ وَقَوْمِ إِبْرَٰهِيمَ وَأَصْحَٰبِ مَدْيَنَ وَٱلْمُؤْتَفِكَٰتِۚ أَتَتْهُمْ رُسُلُهُم بِٱلْبَيِّنَٰتِۖ فَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ
وَلَٰكِن كَانُوٓاْ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٧٠﴾ ئایا ئەوانە هەواڵی گرنگی قەومەکانی پێش خۆیان پێ نەگەیشتووە
(بەتایبەتی) قەومی نوح و عادو ثمود، قەومی ئیبراهیم و نیشتەجێکانی مەدیەن (قەومی شوعەیب)، هەروەها
ڕەفتار نزم و بێ ڕەوشتەکان (قەومی لوط)، جا هەموو ئەو نەتەوانە پێغەمبەرەکانیان بەبەڵگەو نیشانەی
ئاشکرایان بۆ هێنان، جا بەڕاستی وەنەبێت خوا ستەمی لێکردبن، بەڵکو ئەوان ستەمیان لە خۆیان کرد.
وَٱلْمُؤْمِنُونَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَآءُ بَعْضٍۚ يَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ وَيُقِيمُونَ
ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ وَيُطِيعُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓۚ أُوْلَٰٓئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ ٱللَّهُۗ إِنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٧١﴾ لەو
لاشەوە ئیمانداران لە پیاوان و لە ئافرەتان هەندێکیان خۆشەویست و پشتگیرو هاوکاری یەکترن (کە ئەمەش
سیفەتیانە): فەرمان بەچاکە دەدەن و قەدەغە لە خراپە دەکەن و نوێژەکانیان بەچاکی ئەنجام دەدەن و زەکاتی
ماڵیشیان دەبەخشن و گوێڕایەڵ و فەرمانبەرداری خواو پێغەمبەرەکەی دەکەن، ئا ئەوانە لە ئایندەدا خوا
ڕەحمیان پێ دەکات و سۆزی دەبێت بۆیان، بەڕاستی خوا باڵادەست و دانایە. وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلْمُؤْمِنِينَ
وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ جَنَّٰتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَا وَمَسَٰكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّٰتِ عَدْنٍۚ وَرِضْوَٰنٌ
مِّنَ ٱللَّهِ أَكْبَرُۚ ذَٰلِكَ هُوَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ﴿٧٢﴾ خوای گەورە بەڵێنی داوە بە ئیمانداران لە پیاوان و لە ئافرەتان،

بەوەی کە باخەکانی بەهەشتیان پێ دەبەخشێت کە چەندەها ڕوبار بەژێر درەختەکانیدا دەڕوات و جاریە بە
بەردەم کۆشکەکانیاندا، هاوڕێ لەگەڵ ژیانی هەمیشەیی و نەبڕاوە تیایدا، هەروەها چەندەها جێگە و ڕێگە و
کۆشک و تەلاری خۆش و ڕازاوەی تایبەتی لە بەهەشتداو لەناو باخی چڕوپڕی (عەدن) دا، لەگەڵ ڕەزامەندی
خوای گەورەدا، کە لە هەموو نازو نیعمەتەکان بەنرخترو گرنگترە، ئەوە خۆی سەرفرازیەکی زۆر گەورە و بێ
ئەندازەیە. يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ جَٰهِدِ ٱلۡكُفَّارَ وَٱلۡمُنَٰفِقِينَ وَٱغۡلُظۡ عَلَيۡهِمۡۚ وَمَأۡوَىٰهُمۡ جَهَنَّمُۖ وَبِئۡسَ ٱلۡمَصِيرُ ﴿٧٣﴾
ئەی پێغەمبەر (ﷺ) دژی کافرو دووڕووەکان بجەنگە و تێ بکۆشە و توند و تیژبە لەسەریان، ئەوانە سەرئەنجام
و مەنزڵگەیان دۆزەخە، ئای کە سەرئەنجامێکی خراپ و ناشرینە . يَحۡلِفُونَ بِٱللَّهِ مَا قَالُواْ وَلَقَدۡ قَالُواْ كَلِمَةَ
ٱلۡكُفۡرِ وَكَفَرُواْ بَعۡدَ إِسۡلَٰمِهِمۡ وَهَمُّواْ بِمَا لَمۡ يَنَالُواْۚ وَمَا نَقَمُوٓاْ إِلَّآ أَنۡ أَغۡنَىٰهُمُ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ مِن فَضۡلِهِۦۚ
فَإِن يَتُوبُواْ يَكُ خَيۡرٗا لَّهُمۡۖ وَإِن يَتَوَلَّوۡاْ يُعَذِّبۡهُمُ ٱللَّهُ عَذَابًا أَلِيمٗا فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِۚ وَمَا لَهُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ
مِن وَلِيّٖ وَلَا نَصِيرٖ ﴿٧٤﴾ ۞ دووڕووەکان سوێند بەخوا دەخۆن کە قسەیەکی نابەجێیان نەکردووە، کەچی سوێند
بەخوا بەڕاستی ئەوانە درۆ دەکەن، بەڵکو گوفتاری کوفرو بێ باوەڕی هات بەدەمیاندا، ئەوانە دوای
موسڵمانبوونیان بێ باوەڕ بوونەوە، خەریکی (پیلان)و نەخشەیەک بوون بەڵام بۆیان نەلواو پێی نەگەیشتن کە
شەهید کردنی پێغەمبەر بوو (ﷺ)، هیچ شتێک ئەوانی تووڕە نەکردووە، تەنها ئەوە نەبێت: خواو پێغەمبەرەکەی
(ﷺ) ئیماندارانیان دەوڵەمەند و بەهرەوەر کرد لە فەزڵ و زیادە ڕێزی خۆی، جا ئەو دووڕووانە ئەگەر تەوبە
بکەن و لە ڕەفتاری نادروستیان پاشگەز ببنەوە ئەوە چاکترە بۆیان، خۆ ئەگەر پشت هەڵکەن و (هەر خەریکی
نەخشەو پیلان بن) ئەوە بێگومان خوا سزای بە ئازاریان دەدات لە دنیاو قیامەتدا، کەسیش یارو یاوەرو
پشتیوانیان نابێت لە زەویدا.وَمِنۡهُم مَّنۡ عَٰهَدَ ٱللَّهَ لَئِنۡ ءَاتَىٰنَا مِن فَضۡلِهِۦ لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُونَنَّ مِنَ
ٱلصَّٰلِحِينَ ﴿٧٥﴾ لە دووڕووەکان کەسانێک هەن کە پەیمان و بەڵێنی بەخوا داوە :سوێند بەخوا ئەگەر خوا ماڵ و
سامان و دارایمان پێببەخشێت، بەڕاستی زەکات و خێری لێدەکەین و بێگومان لە ڕیزی کەسانی چاک و
خواناسیشدا دەبین. فَلَمَّآ ءَاتَىٰهُم مِّن فَضۡلِهِۦ بَخِلُواْ بِهِۦ وَتَوَلَّواْ وَّهُم مُّعۡرِضُونَ ﴿٧٦﴾ جا کاتێک خوا لە فەزڵ
و بەرەکەتی خۆی پێیدان و بەهرەوەری کردن، ئەوان ڕەزیلیان تێدا کردو پشتیان لە بەڵێنەکەیان کرد لەکاتێکدا کە
ئەوان هەمیشە لە بەڵێن و پەیمان پشت هەڵکەرن. فَأَعۡقَبَهُمۡ نِفَاقٗا فِي قُلُوبِهِمۡ إِلَىٰ يَوۡمِ يَلۡقَوۡنَهُۥ بِمَآ أَخۡلَفُواْ
ٱللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُواْ يَكۡذِبُونَ ﴿٧٧﴾ ئەوسا ئیتر بەهۆی ئەو بەڵێن شکاندنەیانەوە، خوا نەخۆشی
دووڕوویی لە دڵ و دەروونیاندا چەسپاندو دامەزراند تا ئەو ڕۆژەی ئامادە دەبن (لەبەردەم دادگای خوایدا) بۆ

لێپرسینەوە، چونکە نافەرمانی و سەرپێچیان کردووە لەو بەڵێنەی کە دایان بە خواو و بەهۆی ئەوەشەوە کە
درۆیان دەکرد. أَلَمْ يَعْلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَىٰهُمْ وَأَنَّ ٱللَّهَ عَلَّٰمُ ٱلْغُيُوبِ ﴿٧٨﴾ مەگەر ئایا ئەوانە
نەیاندەزانی بەڕاستی خوای گەورە ئاگادارە بەنهێنی و چپەو سرتەیان؟ ئایا نەشیاندەزانی کە بەڕاستی خوا
بەتەواوی زاناو ئاگایە بەهەموو نهێنی و شاراوەکان؟ ٱلَّذِينَ يَلْمِزُونَ ٱلْمُطَّوِّعِينَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ فِى ٱلصَّدَقَٰتِ
وَٱلَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ سَخِرَ ٱللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٩﴾ ئەو بێ
باوەڕانەی کە پلار دەگرنە ئەو ئیمانداراانەی کە زیادە بەخشن لە خێر کردندا بەویستی خۆیان لە ڕێگەی خوادا و
پلاریش لە ئیماندارانی هەژار دەگرن کە بێجگە لە ڕەنجی شانی خۆیان هیچی تریان دەست ناکەوێت، ئینجا هەر
گاڵتەشیان پێدەکەن، ئەوانە خوا تۆڵەیان لێ دەسێنێت و ڕیسوایان دەکات، بەهۆی ئەو گاڵتە کردنەیانەوە و
سزای بە ئێش و ئازاریش بەشیانە. ٱسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِن تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَن
يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَهُمْ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْفَٰسِقِينَ ﴿٨٠﴾ ئەی پێغەمبەر
(ﷺ) داوای لێخۆش بوون بۆ ئەو دووڕووانە بکەیت یان داوای لێخۆش بوونیان بۆ نەکەیت چوونیەکە،
تەنانەت ئەگەر حەفتا جاریش داوای لێخۆشبوونیان بۆ بکەیت، ئەوە خوا هەرگیز لێیان خۆش نابێت، ئەوە
چونکە بە ڕاستی ئەوان باوەڕیان بە خواو پێغەمبەرەکەی نەبوو، خوایش هیدایەت و ڕێنموویی کەسانی
گوناهکارو لە سنوور دەرچوو ناکات. فَرِحَ ٱلْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَٰفَ رَسُولِ ٱللَّهِ وَكَرِهُوٓاْ أَن يُجَٰهِدُواْ
بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ وَقَالُواْ لَا تَنفِرُواْ فِى ٱلْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا لَّوْ كَانُواْ يَفْقَهُونَ
﴿٨١﴾ دووڕووەکان، ئەوانەی کە بەجێهێڵران لەناو مەدینەدا شادمان بوون بەدانیشتنیان و دواکەوتنیان لە
پێغەمبەرو نەچوونیان بۆ غەزا، حەزیان نەکرد جیهادو تێکۆشان بە خۆیان و ماڵیان لە پێناوی خوادا بکەن و بە
ئیماندارانیان وت: لەم گەرمایەدا دەرمەچن بۆ جیهاد، ئەی محمد (ﷺ) پێیان بڵێ: ئاگری دۆزەخ بەتینتر و
بەهێزترە لەگەرمیدا ئەگەر تێ بگەن و بیرو هۆشیان بخەنەکار. فَلْيَضْحَكُواْ قَلِيلًا وَلْيَبْكُواْ كَثِيرًا جَزَآءًۢ بِمَا
كَانُواْ يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾ جا (وازیان لێ بهێنە) باکەمێک پێبکەنن (لە دنیادا) و دەبێت زۆر بگرین (لە قیامەتدا) لە
پاداشتی ئەو کارو کردەوەیەی دەیکەن. فَإِن رَّجَعَكَ ٱللَّهُ إِلَىٰ طَآئِفَةٍ مِّنْهُمْ فَٱسْتَـْٔذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ فَقُل لَّن
تَخْرُجُواْ مَعِىَ أَبَدًا وَلَن تُقَٰتِلُواْ مَعِىَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُم بِٱلْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَٱقْعُدُواْ مَعَ ٱلْخَٰلِفِينَ ﴿٨٣﴾
ئەی پێغەمبەر (ﷺ) جا ئەگەر خوا (لە غەزای تەبووک) تۆی گەڕاندەوە بۆ مەدینە، پاشان دەستەیەک لەو
(دووڕوو دنیا پەرستانە) مۆڵەتیان لێ خواستیت تا لە ئایندەدا بەشداری غەزا بکەن و دەرچن لەگەڵ ئێوەدا،

ئەوە تۆش پێیان بڵێ: ئیتر هەرگیز لەگەڵ مندا دەرناچن و هەرگیز نابێت لەگەڵ مندا بجەنگن دژ بە دوژمن،
چونکە بەڕاستی ئێوە لە سەرەتاوە ڕازی بوون بەدانیشتن و نەهاتن، دە ئیتر هەر دانیشن لەگەڵ ئەوانەدا کە
مانەوەو دواکەوتن و نەهاتن. وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰٓ أَحَدٍ مِّنْهُم مَّاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِۦٓ ۖ إِنَّهُمْ كَفَرُوا۟ بِٱللَّهِ
وَرَسُولِهِۦ وَمَاتُوا۟ وَهُمْ فَـٰسِقُونَ ﴿٨٤﴾ هیچ کات لەسەر هیچ کەس لەو دووڕووانە نوێژ نەکەی کە مرد، لەسەر
گۆڕەکەشی مەوەستە، چونکە بەڕاستی ئەوانە باوەڕیان بە خواو بە پێغەمبەرەکەی نەبوو و مردیشن لەکاتێکدا لە
دین دەرچوو بوون. وَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَٰلُهُمْ وَأَوْلَـٰدُهُمْ ۚ إِنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ أَن يُعَذِّبَهُم بِهَا فِى ٱلدُّنْيَا وَتَزْهَقَ
أَنفُسُهُمْ وَهُمْ كَـٰفِرُونَ ﴿٨٥﴾ ئەی پێغەمبەر(ﷺ ئەی ئیماندار) ماڵ و سامان و نەوەیان سەرسامت نەکات
بەباشیان بزانیت، چونکە بەڕاستی خوا هەر دەیەوێت لە ژیانی دنیادا تووشی بەڵاو سزایان بکات لە ڕێگەی
ماڵ و سامان و نەوەیانەوە و گیانیان دەربێت، لەکاتێکدا کە ئەوان بێ باوەڕن. وَإِذَآ أُنزِلَتْ سُورَةٌ أَنْ ءَامِنُوا۟
بِٱللَّهِ وَجَـٰهِدُوا۟ مَعَ رَسُولِهِ ٱسْتَـْٔذَنَكَ أُو۟لُوا۟ ٱلطَّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا۟ ذَرْنَا نَكُن مَّعَ ٱلْقَـٰعِدِينَ ﴿٨٦﴾ کاتێکیش
سوورەتێک لە قورئان دابەزێنرێت و (داوایان لێ بکات) کە باوەڕ بەخوا بهێنن و لەگەڵ پێغەمبەرەکەیدا جیهاد
بکەن و تێ بکۆشن و بچن بۆ غەزا، ئەوە دەسەڵاتدارو سەرمایەدارەکانیان (دووڕووەکان)مۆڵەتت لێ دەخوازن و
دەڵێن: وازمان لێ بێنە تا لەگەڵ پەککەوتە و دانیشتووەکاندا بین. رَضُوا۟ بِأَن يَكُونُوا۟ مَعَ ٱلْخَوَالِفِ وَطُبِعَ
عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾ سەیرە ئەو ـ بەناو پیاوانە ـ ڕازی بوون کە لەگەڵ پیرە ژناندا بن و بمێننەوەو
دڵیان مۆری بەسەردا نرابوو، ئەوانە (لە حەقیقەتی ئاین و پاداشتی جیهاد) حاڵی نین و تێناگەن. لَـٰكِنِ ٱلرَّسُولُ
وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ جَـٰهَدُوا۟ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ ۚ وَأُو۟لَـٰٓئِكَ لَهُمُ ٱلْخَيْرَٰتُ ۖ وَأُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾
بەڵام پێغەمبەر (ﷺ) و ئەوانەی کە لەگەڵیدا باوەڕیان هێناوە، جیهادو تێکۆشانیان کردووە (بۆ چەسپاندنی ئاینی
خوا) بە ماڵ و سامان و گیانیانەوە، ئا ئەوانە هەرچی خێرو خۆشی هەیە بەشیانە و ئەوانە سەرفرازو سەربەرز
و ڕزگارن.أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُمْ جَنَّـٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَـٰرُ خَـٰلِدِينَ فِيهَا ۚ ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ﴿٨٩﴾ ئەو
بەختەوەرانە خوا چەندەها باخی بەهەشتی بۆ ئامادە کردوون کە چەندەها ڕووبار بەژێر (درەختەکانی و بەبەردەم
کۆشکەکانیدا) دەڕوات، هاوڕێ لەگەڵ ژیانی هەمیشەیی و نەبڕاوە تیایدا، ئەو سەرئەنجامە سەرکەوتن و
سەرفرازیەکی زۆر گەورەیە. وَجَآءَ ٱلْمُعَذِّرُونَ مِنَ ٱلْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ ٱلَّذِينَ كَذَبُوا۟ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ ۚ
سَيُصِيبُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٠﴾ لەکاتی غەزای تەبووکدا پاکانەکەران لە بیابان نشینانی عەرەب

هاتنە خزمەتی پێغەمبەر (ﷺ) بۆ ئەوەی مۆڵەتیان بدرێت کە نەچن بۆ جیهاد، هەروەها ئەوانیش کە درۆیان
لەگەڵ خواو پێغەمبەرەکەیدا دەکرد دانیشتن و بەشداری غەزاکەیان نەکرد، ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون لەناو
ئەوانەدا لەئایندەدا سزایەکی پڕ ئێش و ئازاریان تووش دەبێت. لَّيْسَ عَلَى ٱلضُّعَفَآءِ وَلَا عَلَى ٱلْمَرْضَىٰ وَلَا عَلَى
ٱلَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَصَحُوا۟ لِلَّهِ وَرَسُولِهِۦ ۚ مَا عَلَى ٱلْمُحْسِنِينَ مِن سَبِيلٍ ۚ وَٱللَّهُ غَفُورٌ
رَّحِيمٌ ﴿٩١﴾ لاوازو نەخۆش و ئەوانەش کە خەرجییان دەست ناکەوێت، هیچ گوناهو گلەییەکیان لەسەر نیە (لە
بەشداری نەکردنی غەزادا) کاتێک دڵسۆز بن بۆ خواو پێغەمبەرەکەی، لەسەر ئەو چاکەخواز و پاکانە هیچ
جۆرە گلەیی و ڕەخنەیەک نیە، خوای گەورە لێخۆش بووە و میهرەبانیشە. وَلَا عَلَى ٱلَّذِينَ إِذَا مَآ أَتَوْكَ
لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَآ أَجِدُ مَآ أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوا۟ وَّأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ ٱلدَّمْعِ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا۟ مَا
يُنفِقُونَ ﴿٩٢﴾ هەروەها گلەیی و ڕەخنە نیە لەسەر ئەو کەسانەی کە دێن بۆ لای تۆ بۆ ئەوەی وڵاخی سواریان
بۆ پەیدا بکەیت و بڕێن بۆ جیهاد، تۆش دەڵێیت: هیچ شک نابەم تا بتاندەمێ بۆ سواری (ئیتر بە
نائومێدی)گەڕانەوەو چاویان فرمێسکی لێ دەڕژا لە خەفەتدا ئەسرینی لێ دەباری چونکە هیچ شک نابەن
ببەخشن و خەرجی بکەن (لە پێناوی خوادا، چۆن لە غەزا دواکەوتن).!! ۞ ج١١ إِنَّمَا ٱلسَّبِيلُ عَلَى ٱلَّذِينَ
يَسْتَـْٔذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَآءُ ۚ رَضُوا۟ بِأَن يَكُونُوا۟ مَعَ ٱلْخَوَالِفِ وَطَبَعَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ
﴿٩٣﴾ بەڵکو تەنها گلەیی و ڕەخنە لەسەر ئەوانەیە کە مۆڵەتت لێ دەخوازن و خۆ دەدزنەوە، لە کاتێکدا کە
دەوڵەمەند و دەست ڕۆیشتوویشن، ڕازین لەگەڵ پیرە ژنان و پەککەوتواندابن و بمێننەوە، خوایش مۆری ناوە
بەسەر دڵیاندا، بۆیە ئەوانە نازانن (خێر لە چیدایە). يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ ۚ قُل لَّا تَعْتَذِرُوا۟
لَن نُّؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّأَنَا ٱللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ ۚ وَسَيَرَى ٱللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُۥ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عَـٰلِمِ
ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَـٰدَةِ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾ کاتێک ئێوە لە غەزا دەگەڕێنەوە دووڕووەکان دێن بۆ
لاتان و داوای لێ بووردنتان لێ دەکەن!! پێیان بڵێ: داوای لێ بووردن مەکەن، هەرگیز باوەڕتان پێناکەین،
خوایش ئاگاداری کردووین لە هەموو هەواڵ و هەڵس و کەوت و گوفتار و نیەتێکتان، لە ئایندەدا خوا و
پێغەمبەرەکەی کارو کردەوەتان دەبینن (لەسەر کوفر دەمێننەوە یاخود پەشیمان دەبنەوە؟)، پاشان دەبرێنەوە بۆ
لای ئەو زاتەی کە زانا و ئاگای پەنهان و ئاشکرایە، ئینجا ئاگادارتان دەکاتەوە بەو کارو کردەوەیەی کە دەیکەن.
سَيَحْلِفُونَ بِٱللَّهِ لَكُمْ إِذَا ٱنقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوا۟ عَنْهُمْ ۖ فَأَعْرِضُوا۟ عَنْهُمْ ۖ إِنَّهُمْ رِجْسٌ ۖ وَمَأْوَىٰهُمْ

جَهَنَّمُ جَزَآءَۢ بِمَا كَانُواْ يَكۡسِبُونَ ﴿٩٥﴾ کە ئێوە گەڕانەوە (لە غەزا) بۆ لایان سوێندتان بۆ دەخۆن بە خوا بۆ
ئەوەی وازیان لێ بهێنن و سەرزەنشتیان نەکەن، جا ئێوەش وازیان لێ بهێنن و پشتیان تێبکەن، چونکە
بەڕاستی ئەوانە (دڵ و دەروون) پیسن، شوێن و جێگەیان دۆزەخە لە پاداشتی ئەو کارو کردەوەی کە
دەیانکرد. يَحۡلِفُونَ لَكُمۡ لِتَرۡضَوۡاْ عَنۡهُمۡۖ فَإِن تَرۡضَوۡاْ عَنۡهُمۡ فَإِنَّ ٱللَّهَ لَا يَرۡضَىٰ عَنِ ٱلۡقَوۡمِ ٱلۡفَٰسِقِينَ ﴿٩٦﴾
هەر سوێندتان بۆ دەخۆن تا لێیان ڕازی بن و چاوپۆشییان لێبکەن، خۆ ئەگەر ئێوە ڕازی بن لێیان، ئەوە
بێگومان خوا لە کەسانی لە ئایین دەرچوو ڕازی نابێت. ٱلۡأَعۡرَابُ أَشَدُّ كُفۡرٗا وَنِفَاقٗا وَأَجۡدَرُ أَلَّا يَعۡلَمُواْ
حُدُودَ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِۦۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٞ ﴿٩٧﴾ زۆربەی عەرەبە کۆچەری و دێهاتی و بیابان
نشینەکان (لە عەرەبە شارنشینەکان) دڵ ڕەقترن لە بارەی کوفرو دووڕووییەوە (چونکە دوورن لە سەرچاوەکانی
زانست و مەدەنیەتەوە)، شایستەترن ئەو سنوورانە نەزانن کە: خوا ناردوویەتیە خوارەوە بۆ پێغەمبەرەکەی
(دەربارەی حەڵاڵ و حەرام) خوای گەورەش زانا و دانایە (بە بەندەکانی). وَمِنَ ٱلۡأَعۡرَابِ مَن يَتَّخِذُ مَا يُنفِقُ
مَغۡرَمٗا وَيَتَرَبَّصُ بِكُمُ ٱلدَّوَآئِرَۚ عَلَيۡهِمۡ دَآئِرَةُ ٱلسَّوۡءِۗ وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٞ ﴿٩٨﴾ هەر لەو عەرەبە بیابان نشینانە،
کەسانێک هەیە کە ئەوەی دەیبەخشێت بەسەرانە و غەرامەی دەزانێت چاوەڕێی ئەوە دەکەن چەندەها بەڵاو
ناخۆشی بێتە سەرتان، یاخوا مەینەتی خراپ بەسەر ئەواندا بێت، خوایش هەمیشە بیسەرە (بە گوفتاریان)،
زانایە (بە نیەتیان). وَمِنَ ٱلۡأَعۡرَابِ مَن يُؤۡمِنُ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا يُنفِقُ قُرُبَٰتٍ عِندَ ٱللَّهِ
وَصَلَوَٰتِ ٱلرَّسُولِۚ أَلَآ إِنَّهَا قُرۡبَةٞ لَّهُمۡۚ سَيُدۡخِلُهُمُ ٱللَّهُ فِي رَحۡمَتِهِۦٓۚ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ ﴿٩٩﴾ لەو عەرەبە
بیابان نشینانە کەسانی تریان هەیەکە ئیمان و باوەڕ بەخواو بەڕۆژی دوایی ئەهێنن و ئەوەی خەرجی دەکەن و
دەیبەخشن بەچەندەها هەنگاوی نزیک بوونەوەی لای خوای دادەنێن و بۆ ئەوەی بەهرەمەند بن لە چەندەها
دوعای خێری پێغەمبەر (ﷺ)، - ئاگاداربن- بەڕاستی ئەو بەخشینەیان مایەی سەرفرازی و نزیک بوونەوەیانە
لە خواوە، سەرئەنجام خوا دەیانخاتە ژێر سایەی ڕەحمەتیەوە، بەڕاستی لێخۆشبوو میهرەبانە. وَٱلسَّٰبِقُونَ
ٱلۡأَوَّلُونَ مِنَ ٱلۡمُهَٰجِرِينَ وَٱلۡأَنصَارِ وَٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُم بِإِحۡسَٰنٖ رَّضِيَ ٱللَّهُ عَنۡهُمۡ وَرَضُواْ عَنۡهُ وَأَعَدَّ لَهُمۡ
جَنَّٰتٖ تَجۡرِي تَحۡتَهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدٗاۚ ذَٰلِكَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾ خوای میهرەبان لەوانەی کە
پێشکەوتن و یەکەم کەس بوون لە ئیسلام بوون و خزمەت کردنی ئیسلامدا لەکاروانی کۆچبەران و پشتیوانان
و ئەوانەی کە بە ڕێکوپێکی شوێنیان کەوتوون، ڕازی بووەو ئەوانیش لەو ڕازی بوون، باخەکانی بەهەشتی بۆ
ئامادە کردوون کە چەندەها ڕووبار بە بەردەم کۆشکەکانی و بەژێر درەختەکانیدا دەڕوات، هاوڕێ لەگەڵ نەمریدا

بۆ هەمیشەیش تیایدا دەمێننەوە، ئەو سەرئەنجامە سەر کەوتنێکی زۆر گەورەیە. وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ
ٱلْأَعْرَابِ مُنَـٰفِقُونَ ۖ وَمِنْ أَهْلِ ٱلْمَدِينَةِ مَرَدُوا۟ عَلَى ٱلنِّفَاقِ لَا تَعْلَمُهُمْ ۖ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ ۚ سَنُعَذِّبُهُم مَّرَّتَيْنِ ثُمَّ
يُرَدُّونَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ ﴿١٠١﴾ لەو ناوچانەی دەووروبەرتان هەندێ عەرەبی بیابان نشینی دووڕوو هەن و
هەندێ لە دانیشتوانی شار (المدینة) ڕاهاتوون لەسەر دووڕووی و زرنگن لەو بارەیەوە، تۆ (ئەی پێغەمبەر
ﷺ) نایانناسیت، بەڵکو ئێمە دەیانناسین، لەمەودوا ئەوانە هەر لە دنیادا دوو جار ئازاریان دەدەین، پاشان
دەبرێنەوە بەرەو سزاو ئازارێکی زۆر سەخت و دژوار. وَءَاخَرُونَ ٱعْتَرَفُوا۟ بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا۟ عَمَلًا صَـٰلِحًا
وَءَاخَرَ سَيِّئًا عَسَى ٱللَّهُ أَن يَتُوبَ عَلَيْهِمْ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٠٢﴾ بێجگە لەوان کەسانێکی تریش هەن
کە دان بەگوناهو هەڵەکانیاندا دەنێن و کرداری چاک و کرداری خراپیشیان تێکەڵ کردووە، ئەمانە نزیکە خوا
تەوبەیان لێ وەربگرێت، چونکە بەڕاستی خوا لێخۆشبوو میهرەبانە. خُذْ مِنْ أَمْوَٰلِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ
وَتُزَكِّيهِم بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ ۖ إِنَّ صَلَوٰتَكَ سَكَنٌ لَّهُمْ ۗ وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٣﴾ لە هەندێ ماڵ و سامانی ئەو
(ئیمانداراانە) زەکات و خێر وەربگرە، چونکە دەبێتە هۆی خاوێن کردنەوەی ماڵەکانیان و پاککردنەوەی دڵ و
دەروونیان و دوعای دابارینی ڕەحمەت بکە بەسەریاندا و ئەگەر مردیشن نوێژیان لەسەر بکە، چونکە بەڕاستی
دۆعاو نوێژ کردنی تۆ مایەی دڵنیایی و ئارامی‌یە بۆیان، خوایش هەمیشە بیسەر و زانایە. أَلَمْ يَعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ
هُوَ يَقْبَلُ ٱلتَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِۦ وَيَأْخُذُ ٱلصَّدَقَـٰتِ وَأَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾ ئایا نەیانزانیووە کە
بەڕاستی خوا خۆی تەوبە قبوڵ دەکات لە بەندەکانی و هەموو خێر و سەدەقەیەکیشیان لێ وەردەگرێت و
بەڕاستی خوا خۆی تەوبە وەرگرو میهرەبانە. وَقُلِ ٱعْمَلُوا۟ فَسَيَرَى ٱللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُۥ وَٱلْمُؤْمِنُونَ ۖ
وَسَتُرَدُّونَ إِلَىٰ عَـٰلِمِ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَـٰدَةِ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾ بەو خەڵکە بڵێ: ئێوە هەرچی
دەتوانن لە کارو کردەوە ئەنجامی بدەن، چونکە خوا کارو کردەوەتان دەبینێت و (ئاگادارە بە نهێنی و ئاشکرای)،
هەروەها پێغەمبەرەکەشی (ئاگادار دەکات کاتێک لە ژیاندایە، دوای وەفاتیشی بۆ خوای گەورە ئاسانە کە
نیشانی بدات)، هەروەها ئیماندارانیش (ئاسەوارو دەرئەنجامی دەبینن)، پاشان دەگەڕێنرێنەوە بۆ لای ئەو
خوایەی کە زانایە بەنهێنی و ئاشکرا، ئەوسا ئاگادارتان دەکات لە هەموو ئەو کارو کردەوانەی کە ئەنجامی
دەدەن. وَءَاخَرُونَ مُرْجَوْنَ لِأَمْرِ ٱللَّهِ إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ ۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠٦﴾ کەسانێکی
تریش هەن (لە بەجێ ماوەکان) ئەنجامی کردەوەیان دواخراوە بۆ فەرمانی خوا، یان سزایان دەدات (ئەگەر
بەردەوام بن لەسەر دووڕووی) یاخود تەوبەیان لێ وەردەگرێت (ئەگەر پەشیمان بن)، خوای گەورەش هەمیشە

زاناو دانایە. وَٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ مَسۡجِدٗا ضِرَارٗا وَكُفۡرٗا وَتَفۡرِيقَۢا بَيۡنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ وَإِرۡصَادٗا لِّمَنۡ حَارَبَ ٱللَّهَ
وَرَسُولَهُۥ مِن قَبۡلُۚ وَلَيَحۡلِفُنَّ إِنۡ أَرَدۡنَآ إِلَّا ٱلۡحُسۡنَىٰۖ وَٱللَّهُ يَشۡهَدُ إِنَّهُمۡ لَكَٰذِبُونَ ١٠٧ ئەو (دووڕووانەی
کە مزگەوتێکیان دروستکرد لەبەر زەرەردان و بڵاوکردنەوەی بێ باوەڕی و دووبەرەکی بەرپاکردن لەنێوان ئیماندارا و
بۆ چاوەڕوان کردنی هاتنی ئەو کەسانەی کە پێشتر دووژمنایەتی و جەنگیان دژی خواو پێغەمبەرەکەی دەکرد و
بێگومان سوێند دەخۆن کە: ئێمە تەنها مەبەستمان چاکە بووە، (لە کاتێکدا) خوایش شایەتی دەدات کە بەڕاستی
ئەوانە درۆزنن. لَا تَقُمۡ فِيهِ أَبَدٗاۚ لَّمَسۡجِدٌ أُسِّسَ عَلَى ٱلتَّقۡوَىٰ مِنۡ أَوَّلِ يَوۡمٍ أَحَقُّ أَن تَقُومَ فِيهِۚ فِيهِ رِجَالٞ
يُحِبُّونَ أَن يَتَطَهَّرُواْۚ وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلۡمُطَّهِّرِينَ ١٠٨ هەرگیز لەو مزگەوتەدا ڕامەوەستە بۆ نوێژ کردن (چونکە)
بەڕاستی مزگەوتێک شایستەیە کە تۆ تیایدا بوەستیت بۆ نوێژ کردن تیایدا کە هەر لە یەکەم ڕۆژەوە لەسەر
بنچینەی تەقواو خواناسی دروست کراوە، (چونکە) لەو مزگەوتەدا چەند کەسانێکی مەردی تیادایە کە زۆر حەز
دەکەن خۆیان خاوێن ڕابگرن (لە دەروون و ڕواڵەتدا)، خوایش بەردەوام ئەوانەی خۆش دەوێت کە خۆیان
پاک ڕادەگرن. أَفَمَنۡ أَسَّسَ بُنۡيَٰنَهُۥ عَلَىٰ تَقۡوَىٰ مِنَ ٱللَّهِ وَرِضۡوَٰنٍ خَيۡرٌ أَم مَّنۡ أَسَّسَ بُنۡيَٰنَهُۥ عَلَىٰ شَفَا
جُرُفٍ هَارٖ فَٱنۡهَارَ بِهِۦ فِي نَارِ جَهَنَّمَۗ وَٱللَّهُ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ ١٠٩ جا ئایا ئەو کەسەی کە مزگەوت
و کارو شوێنی لەسەر بنچینەی تەقواو لە خوا ترسان دروست کرد بێت و ڕەزامەندی خوای مەبەست بێت
چاکترە؟! یاخود ئەو کەسەی کە بینای مزگەوت شوێن و بەرنامە و کاری لەسەر لێواری کەندەڵانێکی بێ هێز
و رووخاو دامەزراند بێت، ئینجا لەگەڵ خۆیدا بڕوخێتە ناو ئاگری دۆزەخەوە، خوای گەورەش ڕێنموویی ئەو
دەستە ستەمکارە ناکات. لَا يَزَالُ بُنۡيَٰنُهُمُ ٱلَّذِي بَنَوۡاْ رِيبَةٗ فِي قُلُوبِهِمۡ إِلَّآ أَن تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمۡۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ
حَكِيمٌ ١١٠ ۞ ئەو بینایەی دووڕووەکان دروستیان کرد بەردەوام هۆی گومان و زیاد بوونی دڵە ڕاوکێیە لە
دڵیاندا، هەتا ئەو کاتەی کە دڵیان دەپچڕێت و دەمرن، بێگومان خوا زانایە (بە پیلانی دووڕووەکان) دانایە (لە
هەڵوەشاندنەوە و پووچ کردنەوەیاندا).إِنَّ ٱللَّهَ ٱشۡتَرَىٰ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ أَنفُسَهُمۡ وَأَمۡوَٰلَهُم بِأَنَّ لَهُمُ ٱلۡجَنَّةَۚ
يُقَٰتِلُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ فَيَقۡتُلُونَ وَيُقۡتَلُونَۖ وَعۡدًا عَلَيۡهِ حَقّٗا فِي ٱلتَّوۡرَىٰةِ وَٱلۡإِنجِيلِ وَٱلۡقُرۡءَانِۚ وَمَنۡ أَوۡفَىٰ
بِعَهۡدِهِۦ مِنَ ٱللَّهِۚ فَٱسۡتَبۡشِرُواْ بِبَيۡعِكُمُ ٱلَّذِي بَايَعۡتُم بِهِۦۚ وَذَٰلِكَ هُوَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ ١١١ بەڕاستی خوا،
گیان و ماڵی لە ئیمانداران کڕیوە بەوەی کە بەهەشت بۆ ئەوانەو بەشیانە (بەڕاستی پەروەردگارێکی بەخشندەیە،
هەر خۆی بەخشێنەری گیان و ماڵ و سامانە، کەچی ئاوا مامەڵە دەکات لەگەڵ ئیمانداراندا و نرخێکی نەبڕاوە،
نرخێکی زۆر گەورەی بۆ بڕیارداوە، کاتێک لە پێناوی ئەودا دەیبەخشن) ئەوانە دەجەنگن لە پێناوی ئاینی

خوادا، دوژمنانی ئاینی خوا دەكوژن (لە گۆڕەپانی جەنگدا)، یان دەكوژرێن و (شەهید دەكرێن)، ئەو پاداشت
و بەڵێنە بەڕاستی لەسەر خوایە و باس كراوە لە تەورات و ئینجیل و قورئاندا، جا كێ هەیە بە قەدەر خوا
بەوەفاو بەئەمەک بێت بۆ جێ بەجێكردنی بەڵێنەكانی، كەواتە زۆر دڵخۆش و كامەران بن بەو مامەڵەیەی كە
ئەنجامتانداوە و بەو فرۆشتن و كڕینەی كە لەسەری ڕێككەوتوون، بێگومان هەر ئەوەشە سەرفرازی و
سەركەوتنی نەبڕاوە و بێ سنوور. ٱلتَّـٰٓئِبُونَ ٱلۡعَـٰبِدُونَ ٱلۡحَـٰمِدُونَ ٱلسَّـٰٓئِحُونَ ٱلرَّٰكِعُونَ ٱلسَّـٰجِدُونَ
ٱلۡأٓمِرُونَ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَٱلنَّاهُونَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ وَٱلۡحَـٰفِظُونَ لِحُدُودِ ٱللَّهِۗ وَبَشِّرِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ ﴿١١٢﴾ جا ئەوانەی
ئەو مامەڵەیە دەكەن پێشتر بەم سیفەتە پیرۆزانە خۆیان ڕازاندۆتەوە : تەوبەكارن و لەهەڵەكانیان پەشیمانن،
خواپەرستن (لە هەموو هەڵس و كەوتیاندا)، سوپاسگوزارن (لەسەر هەموو نازو نیعمەتێک)، گەڕۆكن (لەسەر
زەویدا، ئەندێشەو بیرو هۆش بەكاردەهێنن بۆ بیر كردنەوە لە بونەوەرو دەورروبەر)، سوژدەبەرو كڕنوشبەرو نوێژ
خوێنن، فەرماندەرن بەهەموو چاكەیەک، قەدەغەی خراپەو هەموو نادروستیەک دەكەن و پارێزەرن بۆ
سنوورەكانی خواو قەدەغەكراوەكانی، ئینجا مژدە بدە بەئیمانداران (ئەوانەی ئەو سیفاتانە لە خۆیاندا دەهێننە دی).
مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَن يَسۡتَغۡفِرُواْ لِلۡمُشۡرِكِينَ وَلَوۡ كَانُوٓاْ أُوْلِي قُرۡبَىٰ مِنۢ بَعۡدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمۡ أَنَّهُمۡ
أَصۡحَـٰبُ ٱلۡجَحِيمِ ﴿١١٣﴾ بۆ پێغەمبەرو ئەوانەی كە باوەڕیان هێناوە، ڕەوا نیە داوای لێ خۆشبوون بۆ موشریک
و هاوەڵگەڕان بكەن هەر چەندە ئەوانە خزمی نزیكیش بن، دوای ئەوەی كە بۆیان ڕوون بۆتەوە كە بەڕاستی
ئەوانە نیشتەجێی دۆزەخن (بەهۆی بێ دینی و تاوان و گوناهیانەوە). وَمَا كَانَ ٱسۡتِغۡفَارُ إِبۡرَٰهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا
عَن مَّوۡعِدَةٖ وَعَدَهَآ إِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُۥٓ أَنَّهُۥ عَدُوّٞ لِّلَّهِ تَبَرَّأَ مِنۡهُۚ إِنَّ إِبۡرَٰهِيمَ لَأَوَّٰهٌ حَلِيمٞ ﴿١١٤﴾ جا دوای
لێخۆش بوونی ئیبراهیم بۆ باوكی لەبەر بەڵێنێک بوو كە پێی دابوو، كاتێک بۆی دەركەوت بەڕاستی باوكی
دووژمنی خوایە، ئیتر خۆی لێ بەری كرد، بەڕاستی ئیبراهیم زۆر بەسۆزو دڵ نەرم بوو و زۆر خاوەن حیلم
بوو. وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُضِلَّ قَوۡمَۢا بَعۡدَ إِذۡ هَدَىٰهُمۡ حَتَّىٰ يُبَيِّنَ لَهُم مَّا يَتَّقُونَۚ إِنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾
هەرگیز خوا كەسانێک گومڕا ناكات دوای ئەوەی كە هیدایەتی داون، هەتا بۆیان ڕوون نەكاتەوە كە دەبێت
لەچی خۆیان بپارێزن، بەڕاستی خوا بە هەموو شتێک زانایە. إِنَّ ٱللَّهَ لَهُۥ مُلۡكُ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ يُحۡيِۦ
وَيُمِيتُۚ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ مِن وَلِيّٖ وَلَا نَصِيرٖ ﴿١١٦﴾ بەڕاستی هەر بۆ خوایە خاوەنداریەتی ئاسمانەكان و
زەوی، ئەو خوایە ژیان دەبەخشێت و مردنیش پێش دەهێنێت، هەرگیز جگە لە خوا كەستان دەست
ناكەوێت كە یارو یاوەرتان بێت و پشتیوانیتان لێ بكات. لَّقَد تَّابَ ٱللَّهُ عَلَى ٱلنَّبِيِّ وَٱلۡمُهَـٰجِرِينَ وَٱلۡأَنصَارِ

ٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ ٱلۡعُسۡرَةِ مِنۢ بَعۡدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٖ مِّنۡهُمۡ ثُمَّ تَابَ عَلَيۡهِمۡۚ إِنَّهُۥ بِهِمۡ
رَءُوفٞ رَّحِيمٞ ﴿١١٧﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی خوا تەوبەی قبوڵ کرد لە پێغەمبەرو کۆچبەران و پشتیوانان، ئەوانەی
کە شوێنی پێغەمبەر کەوتن لەکاتی سەغڵەتی و تەنگانەدا (لە غەزای تەبووکدا)، دوای ئەوەی کە خەریک بوو
دڵی دەستەیەکیان لە خشتە بچێت و (بێزاری دەربڕێت)، لەوەودوا تەوبەو پەشیمانی ئەوانیشی قبوڵ کرد،
چونکە بەڕاستی ئەو پەروەردگارە بەسۆزو میهرەبانە لەگەڵیاندا. وَعَلَى ٱلثَّلَٰثَةِ ٱلَّذِينَ خُلِّفُواْ حَتَّىٰٓ إِذَا ضَاقَتۡ
عَلَيۡهِمُ ٱلۡأَرۡضُ بِمَا رَحُبَتۡ وَضَاقَتۡ عَلَيۡهِمۡ أَنفُسُهُمۡ وَظَنُّوٓاْ أَن لَّا مَلۡجَأَ مِنَ ٱللَّهِ إِلَّآ إِلَيۡهِ ثُمَّ تَابَ
عَلَيۡهِمۡ لِيَتُوبُوٓاْۚ إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ ﴿١١٨﴾ هەروەها تەوبەی ئەو سێ کەسەشی وەرگرت کە (لە غەزای
تەبووک) دواخران دوای ئەوەی کە زەوی چەندە فراوانە لێیان تەنگ بۆوە، خۆیشیان لە خۆیان بێزار بوون،
دڵنیاش بوون کە هیچ پەنایەک نیە (لەخەشم و قینی خوا بیانپارێزێت) جگە لەوەی خۆیان بدەنە پەنای ئەو
زاتە، پاشان تەوبەی لێوەرگرتن، تا تەوبە بکەن، بەڕاستی هەر خوا تەوبە وەرگرو میهرەبانە. (لە غەزای تەبووکدا
سیان لە هاوەڵان بێ هیچ بیانوویەک خۆیان دواخست کە بریتی بوون لە {کەعبی کوڕی مالیک} و {مەرارەی
کوڕی ڕەبیع} و {هیلالی کوڕی ئومەییە}، کاتێک پێغەمبەر ﷺ گەڕایەوە، دووڕووەکان دەهاتن و هەریەک بە
بیانویەک پاکانەیان دەکرد، بەڵام ئەو سێ ئیمانداره هیچ بیانویەکیان نەبوو، دانیان بەهەڵەی خۆیاندا نا،
پێغەمبەریش ﷺ فەرمانیدا کەکەس قسەیان لەگەڵدا نەکات و دەبێت نەچن بەلای خێزانەکانیاندا، ئەم تەمێ
کردنەش، پەنجا شەوی خایاند. يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَكُونُواْ مَعَ ٱلصَّٰدِقِينَ ﴿١١٩﴾ ئەی ئەوانەی ئیمان
و باوەڕتان هێناوە لەخوا بترسن و پارێزکار بن، هەوڵ بدەن هەمیشە لەگەڵ ڕاستگۆیان و ڕاستاندا بن. مَا كَانَ
لِأَهۡلِ ٱلۡمَدِينَةِ وَمَنۡ حَوۡلَهُم مِّنَ ٱلۡأَعۡرَابِ أَن يَتَخَلَّفُواْ عَن رَّسُولِ ٱللَّهِ وَلَا يَرۡغَبُواْ بِأَنفُسِهِمۡ عَن
نَّفۡسِهِۦۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ لَا يُصِيبُهُمۡ ظَمَأٞ وَلَا نَصَبٞ وَلَا مَخۡمَصَةٞ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ وَلَا يَطَـُٔونَ مَوۡطِئٗا يَغِيظُ
ٱلۡكُفَّارَ وَلَا يَنَالُونَ مِنۡ عَدُوّٖ نَّيۡلًا إِلَّا كُتِبَ لَهُم بِهِۦ عَمَلٞ صَٰلِحٌۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجۡرَ ٱلۡمُحۡسِنِينَ
﴿١٢٠﴾ ڕەوا نەبوو بۆ دانیشتوانی مەدینە و بیابان نشینانی دەوروبەری دوا بکەون (لە جیهاد و غەزا) لە خزمەتی
پێغەمبەری خوا ﷺ و خۆیان خۆشتر بوێت لەو، چونکە ئەوە بەڕاستی هیچ تینوویەتی و ماندوو بوون و
برسێتیەکیان تووش نەدەهات لەپێناوی خوادا (بەزایە بچێت) و نەدەچوونە هیچ شوێنێک و پێیان نەدەخستە
هیچ جێیەک بێ باوەڕان پێی سەغڵەت بن و دەستیان لە هیچ دوژمنێک نەدەوەشان، کە نەبێتە هۆی ئەوەی
بەکارو کردەوەیەکی چاک بۆیان تۆمار نەکرێت، بەڕاستی خوا پاداشتی چاکەکاران بە زایە نادات. وَلَا يُنفِقُونَ

نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ ٱللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿١٢١﴾
۞ هەروەها هیچ بەخششێکیان پێشکەش نەدەکرد بچوک یان گەورە و بەهیچ دۆل و شیوێکدا تێ نەدەپەڕین،
بە چاکە بۆیان تۆمار نەکرێت، تا خوا بەچاکترین شێوە پاداشتی ئەو کردەوانەیان بداتەوە کە دەیانکرد. وَمَا كَانَ
ٱلْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا۟ كَآفَّةً ۚ فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَآئِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا۟ فِى ٱلدِّينِ وَلِيُنذِرُوا۟ قَوْمَهُمْ إِذَا
رَجَعُوٓا۟ إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿١٢٢﴾ جا ڕەوا نیە هەرچی ئیمانداران هەیە بەجارێک بچن بۆ غەزا (یان بۆ
هەرکارێکی پێویست)، دەی بۆچی لە هەر هۆزو دەستەیەک، کەسانێک نەچوون بۆ خوێندن تا شارەزابن لە
ئایین تێبگەن و فێر ببن و قەومەکەشیان تێبگەیەنن و فێریان بکەن کاتێک کە گەڕانەوە بۆ لایان، بۆ ئەوەی
ئەوان هوشیار ببنەوە خۆیان بپارێزن لە گوناهو خوا لە خۆ نەڕەنجێنن. يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ قَٰتِلُوا۟ ٱلَّذِينَ
يَلُونَكُم مِّنَ ٱلْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا۟ فِيكُمْ غِلْظَةً ۚ وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلْمُتَّقِينَ ﴿١٢٣﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان
هێناوە بجەنگن دژی ئەو بێ باوەڕانەی کەلێتان نزیک دەبنەوە بەدەوروبەرتاندا (نیازی شەڕ فرۆشتنیان هەیە)
و باتوندو تیژی و هێزو تواناتان تیادا بەدی بکەن، بشزانن بەڕاستی خوا یارو یاوەری پارێزکارانە. وَإِذَا مَآ
أُنزِلَتْ سُورَةٌ فَمِنْهُم مَّن يَقُولُ أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هَٰذِهِۦٓ إِيمَٰنًا ۚ فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ فَزَادَتْهُمْ إِيمَٰنًا وَهُمْ
يَسْتَبْشِرُونَ ﴿١٢٤﴾ کاتێکیش سورەتێک لە قورئان دابەزێنرا، هەندێک لە (دووڕووەکان بەگاڵتە پێ‌کردنەوە)
دەڵێن: کێتان ئەم سورەتە باوەڕی زیاد کردووە؟ !جا ئەوانەی کە باوەڕیان هێنا بوو ئەوەندەی تر ئیمان و
باوەڕی پتەو تر کردن، ئەوانیش مژدە بەیەکتر دەدەن (دەربارەی سەرکەوتن و خۆشی هەردوو جیهان). وَأَمَّا
ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَىٰ رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا۟ وَهُمْ كَٰفِرُونَ ﴿١٢٥﴾ ئەوانەش کە نەخۆشی بێ
دینی و دووڕوویی لە دڵیاندایە، ئەوە سەرباری پیسی و ناپوختی خۆیان ئەوەندەی تر سورەتەکە پیسی و
ناپوختیان زیاد دەکات، دەشمرن لەکاتێکدا کە بێ باوەڕن. أَوَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِى كُلِّ عَامٍ مَّرَّةً أَوْ
مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾ ئایا (دووڕووەکان) نابینن و نازانن بەڕاستی ئەوان لە هەموو
ساڵێکدا جارێک یان دوو جار تاقی دەکرێنەوە، پیلان و نەخشەیان دەردەکەوێت و (سووک و ڕیسوا دەبن)،
پاشان تەوبە ناکەن و پەشیمان نابنەوەو یاداوەریش وەرناگرن و ئەوان بیرناکەنەوە. وَإِذَا مَآ أُنزِلَتْ سُورَةٌ نَّظَرَ
بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ هَلْ يَرَىٰكُم مِّنْ أَحَدٍ ثُمَّ ٱنصَرَفُوا۟ ۚ صَرَفَ ٱللَّهُ قُلُوبَهُم بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُونَ ﴿١٢٧﴾
کاتێکیش سورەتێک لە قورئان دابەزێنرا (ئەوان سەغڵەتن)، ئەوە هەندێکیان تەماشای هەندێکی تریان دەکەن

(حەز دەکەن زوو ئەو شوێنە جێ بهێڵن، بەچپە یان بەئیشارەت) دەڵێن: ئایا هیچ کەس دەتانبینێت (لە ئیماندارانی)، پاشان بەنهێنی خۆیان دزیەوەو ڕۆیشتن، لەکاتێکدا خوای بالادەستیش دڵی ئەوانی وەرچەرخاندووە، چونکە بەڕاستی ئەوانە کەسانێکن کە تێناگەن وحاڵی نین (ناشیانەوێت تێبگەن).لَقَدْ جَآءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُم بِٱلْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢٨﴾ ئەی خەڵکینە سوێند بە خوا بێگومان پێغەمبەرێکتان بۆ ڕەوانە کراوە کە هەر یەکێکە لە خۆتان، زۆر سەختە بەلایەوە تووش بوونتان بەبەلاو ناخۆشی، زۆر بەتەنگیشتانەوەیە و پەرۆشە لەسەرتان، زۆر دڵسۆزی ئیماندارانە و میهرەبان و دلۆڤانە بۆیان. فَإِن تَوَلَّوْاْ فَقُلْ حَسْبِيَ ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ ٱلْعَرْشِ ٱلْعَظِيمِ ﴿١٢٩﴾ جا ئەگەر ئەوانە (لەگەڵ ئەو هەموو دڵسۆزیی و میهرەبانیەی تۆدا) هەر پشت هەڵکەن و گوێت بۆ نەگرن، ئەوە ئیتر تۆ بڵێ: من خوام بەسە یارو یاوەرم بێت، کە پشتگیرو یاریدەدەرم بێت، هیچ خوایەک نیە جگە لەو، هەر پشت بەو دەبەستم، ئەو زاتەش پەروەردگاری عەرشی گەورەیە. ....